REGD. NO. 40 A. — విడిప్రతి 13 నయాపైసలు — 19-4-57 శుక్రవారం

# జమీన్ రైతు

సంపుటి 29 : మేనేజింగుఎడిటర్ : నెల్లూరు వెంకట్రామానాయుడు :: సంపాదకుడు : నెల్లూరు శ్రీరామమూర్తి : సంచిక 16

# భద్రాచలంలో కనీ వినీ ఎరుగని ప్రాణనష్టం!

## మృతుల సంఖ్య 300లకు పైన వుంటుందని అనధికార అంచనా

## యాత్రికుల ప్రాణాలతో పడవవాళ్ళ చెలగాటం-అధికార్ల అలసత్వం

### ప్రమాదాన్నిగూర్చి నెల్లూరు యాత్రికుని కథనం

భద్రాచలం పడవల ప్రమాదంలో మరణించినవారి సంఖ్య 201 అని అధికార్ల అంచనా; 237 అని అనధికార వర్తమానం. కాని విన బడుతున్న వార్తలను గమనిస్తే ప్రాణాలు కోల్పోయినవారు 300 లకుపైగా వుంటారని వూహించబడుతున్నది.

తల్లి-దండ్రులను పోగొట్టుకొన్న బిడ్డలు; బిడ్డలను పోగొట్టుకున్న తల్లులు; భర్తలను పోగొట్టుకున్న యిల్లాళ్లు; భార్యలను కోల్పోయిన భర్తల దీనాలాపాలతో ఆంధ్రదేశం యీ వారమంతా విషాదచ్ఛాయలతో మునిగిపోయింది.

ఘోరమైన శైలప్రమాదమనుకున్న అరియలూరులోగూడా యింతమంది మరణించలేదు. దేశంలో ఎన్నో పడవ ప్రమాదాలు - గంగ, బ్రహ్మపుత్రలలో సైతం - జరిగినవి కాని, ఇంత ప్రాణనష్టం కని, విని ఎరుగము.

### ప్రమాదానికి కారణం

ఈ పడవలు మునిగిపోవడానికి కారణం అధికార్ల అలసత్వము, పడవవారి దురాశ కారణాలుగా కనబడుతున్నవి. రెండు పడవలలో కలసి రెండువందలమంది యెక్కవలసి వుండగా - అయిదువందలకు పైగా ఎక్కారని ప్రత్యక్షంగా చూచినవారు చెప్తున్నారు. ఇంతమంది ఎక్కుతుండగా దానిని నివారించిన వారు లేకపోయారు. వేనవేలు యాత్రికులు నదినిదాటను రేవుకు చేరివుంటే, ఆ రద్దీని కంట్రోలు చేయుటకు ముగ్గురు నలుగురు పోలీసులకంటే అధికంగా లేరంటే అధికార్లు ఎంత అలసత్వంవహించారో గమనించవచ్చు. పోలీసులేగాదు తక్కిన అధికార్లుగూడా యీ విషయం పట్టించుకొన్నట్లే లేదు. ఇంతమంది ప్రయాణీకులను దాటించుటకు మూడునాలుగు పడవలకు మాత్రమే అనుమతివ్వబడిందట. స్టీం లాంచీలు, యితరపడవలు ఎన్నో తయారుగా వుండగా, వాటిని వుపయోగించి, ప్రయాణ సౌకర్యం అధికంచేయుటకు అధికార్లు ప్రయత్నించలేదు. ఈ మూడు ఓటిపడవలు తప్ప వారిదృష్టికి తక్కినవి కనపడ్డట్టు లేదు.

అదీగాక ఎక్కవలసిన దానికంటే రెండు మూడింతలు ఎక్కువగా ఎక్కివున్నప్పుడు, ఆ రెండు పడవల్లో ఒకటి చిల్లిదై, బయలు దేరేముందే లోపలికి నీళ్లువచ్చివున్నప్పుడు, ఏటికి క్రొత్తనీరువచ్చి, ప్రవాహ వేగం హెచ్చివున్నపుడు, ఎంతమంది చెప్పినా విన కుండా నదిలో లోతుఎక్కువగా వున్నచోట పడవలను ఆపి, పడవ చార్జీలు వసూలుచేసు కొనుటకు పడవవారు ప్రయత్నించడం ప్రమాదానికి ముఖ్యమైన కారణంగా తోస్తుంది. పడవలను అక్కడ ఆపకుండా వుండివుంటే ప్రమాదం తప్పిపోయి వుండేదని మంత్రిగారి విచారణలో తేలింది.

### పడవలో మోకాటిలోతు నీళ్లు

బయలుదేరేటప్పుడే ఒకపడవలో మడిమల లోతునీళ్ళు వుండినవట. నది మధ్యకొచ్చే వరకు అవి మోకాటిలోతై, జనసమ్మర్దంవల్ల ఎత్తిపోయుటకు వీలులేకపోయిందట. ఏట్లో నీటిమట్టానికి, పడవ పైఅంచుకు ఒక అడుగు మాత్రమే వుండినదట. అంటే పడవంతా దాదాపు మునిగిపోయినదన్నమాట! యీ ప్రమాదకరస్థితిలో నడిఏట్లో పడవలను నిలిపే ధైర్యం ఆపడవవారికి కలిగిందంటే, అధికార్లంటే వారికి ఎంత నిర్లక్ష్యమో ప్రయాణీకుల ప్రాణాలంటే ఆ కంట్రాక్టర్లకు ఎంత నిర్లక్ష్యమో అర్థమవుతుంది.

### మితిమీరిన చార్జీలు

భద్రాచలంవద్ద నదివెడల్పు 250 గజాలుంటుందట. ఇది దాటించను ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన పడవచార్జి అర్థణా, కాని యీ శ్రీకులు సమ్మక్కాన్నిబట్టి పడవవాళ్లు వాళ్ళ యిష్టంవచ్చినట్లు వసూలుచేశారు. ఈ వసూలుచేయడం బాహాటంగా జరిగేది. రెండణాల నుండి ఎనిమిదణాలవరకు వసూలుచేశారు. పన్నెండణాలుగూడ గుంజినట్లుంది. రెండుఅణాలు, పావలాలుయిచ్చి నదిని దాటినట్లు నెల్లూరు యాత్రికులు చెప్తున్నారు. ఈ చార్జీలు అధికం కావడంవల్లనే, నడిఏట్లో నీటితో మునిగివున్న పడవలోని యాత్రికులలో కలకలం బయలుదేరడం, దానితో అది మునిగిపోవడం జరిగింది. పడవ కంట్రాక్టర్ల దురాశ యిన్ని ప్రాణాలను తీసింది!

### ఏటికినీళ్ళు

తిరునాళ్లకు రెండురోజులముందు నదికి పైన వర్షాలుకురవడంవల్ల ఏట్లో ప్రవాహం హెచ్చినట్లు అందరూ చెప్తున్నారు. కంట్రాక్టర్లు దొమ్మగూడెంవద్ద లాంచీలో లాకులు ఎత్తించారనే ప్రచారంలో ఏమాత్రం యదార్థం వున్నట్టులేదు. క్రొత్తనీర్లు వచ్చి వున్నప్పుడైనా అధికార్లు దానిని గమనించి, తగినఏర్పాట్లు చేయలేదు.

### మంత్రిగారి విచారణ

కాంగ్రెస్ పార్టీనాయకుడుగా శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు ఎన్నికకావడం, భద్రాచలంవద్ద యింతమంది ప్రాణాలుగోల్పోవడం ఒకే రోజు జరిగింది. రాజధానిలోని పనుల ఒత్తిడివల్ల ముఖ్యమంత్రిపోను వీలులేక, విద్యామంత్రి, తూర్పుగోదావరి వాసియైన పట్టాభి రామారావుగారిని పంపారు. వారు భద్రాచలంపోయి ప్రమాదం జరిగిన ప్రదేశాన్ని ప్రత్యక్షంగా చూచి, ప్రమాద కారణాలను విచారించి, సహాయ ఏర్పాట్లను చూచివచ్చారు. అధికార్ల అలక్ష్యము, పడవ కంట్రాక్టర్ల దురాశే యీ ఘోరప్రమాదానికి కారణమని మంత్రిగారి విచారణలో గూడా తేలింది.

> **మంత్రివర్గంలో మార్పు లేదు.**
>
> మంత్రివర్గంలో ప్రస్తుతానికి మార్పుండదన్నారు శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు. అంటే పాతమంత్రులు పదమూడుమందీ తిరుగాగూడా వుంటారన్న మాట. క్రొత్తవారికి చోటులేదు.
>
> ఆంధ్రలో శాసనసభ ఎన్నికలు మొన్న లేకుండా పోయాయిగాని, వుండివుంటే; అటు అధికారంలో, యిటు ఆంధ్రకాంగ్రెస్‌లో పెత్తనం వహిస్తున్నవారి పాక్షికదృష్టి, అనైక్య వైఖరి చూచిన తర్వాత, ఆంధ్రలో గూడా కేరళ స్థితికలిగి వుండేదని పిస్తున్నది.
>
> భగవంతుడా! ఆంధ్రకాంగ్రెస్ నాయకులకు యికనైనా జ్ఞానోదయం కల్గించవా?

### అరెస్టులు - సస్పెన్షను

పడవవారిని అరెస్టుచేసి, జామీనుమీద వదిలారు. రేవువద్ద రక్షణఏర్పాట్లలో వుండిన ఒక పోలీస్ యిన్స్‌పెక్టరు సస్పెండు చేయబడ్డారు. కాని ప్రమాదానికి కేవలం వీరే బాధ్యులా అనేది ఒకప్రశ్న. వేలు, లక్షలు చేరే యీ ప్రదేశంలో జిల్లాకలెక్టరు మొదలు వున్నతాధికార్లందరూ స్వయంగా మకాం చేసి, అన్ని ఏర్పాట్లు చూడవలసిన బాధ్యత వుండగా వీరందరూ తమతమ బాధ్యతలను నిర్వర్తించారా అనేది విచారించవలసి వుంటుంది.

—కొరవ 12 పేజీలో


టెలిగ్రాం : డర్బీస్వీప్. ఫోన్ : 155.

**డర్బీ లాటరీటికెట్లు**

మీ అదృష్టమును ఆహ్వానింపుడు - మొదటిబహుమతి రు. 700000/- లు.

[illegible] నెలలో జరుగబోవు డర్బీ ముగింపు తేది 4—5—57

డ్రా : 1 & 3—6—57 తేది. రేసు : 5—6—57 తేది.

25-3-57 తేది డ్రాలో మావద్ద టికెట్టుకొని రూ. 270/- లు గెలుపొందినవారు [illegible] నారాయణయ్య - [illegible] - [illegible].

టిక్కెట్టు 1-కి రూ. 14/- లు

**కోకా గోవిందరావు అండ్ సన్సు**

(ఏజంట్లు : ది డర్బీ, [illegible] హాస్పిటల్సు స్వీప్‌స్టేక్ [illegible])

సంతపేట — నెల్లూరు

రాజాజీ

# రామాయణం

శ్రీమతి కొలకుల సావిత్రి

(గతసంచిక తరువాయి)

తపస్సువలన సాధించిన మహత్తరశక్తి యంతయుఁ గోపకారణముచే వ్యర్థమగుటచే విశ్వామిత్రుఁడు పశ్చిమదిశ నున్న పుష్కరమునకు పోయి ఘోరనిష్ఠతో తపస్సు ప్రారంభింపుట కేగెను.

సంవత్సరముల కొలఁది కఠినతపస్సును గడకోపిక తో యాచరించెను; కాని అది ఫలప్రదమగు సమయ మాసన్నమగు తరుణమున నేదోయొక సంఘటన జరుగుటవలన విశ్వామిత్రునికిఁ గోపము వచ్చి, స్వార్థముతోఁ, తన కుమారులనే శపించెను. కొద్దిరోజుల తరువాత దానికొఱకు వగచెను. కోపముచే తపస్సు నాచరించుటకు దృఢనిశ్చయుఁ డాయెను.

ఆ వేయి సంవత్సరములు తపస్సు నాచరించిన యనంతరము బ్రహ్మ, దేవతలు అతని కట్టెదుట సాక్షాత్కరించి "ఓ! కౌశికా! నీ తపఃఫలము సిద్ధించెను. ఇఁక నీవు రాజుల శ్రేణిలో నుండవు; నీవు నిజమైన ఋషివైతివి", అని పరిమోషంగి విశ్వామిత్రుని ఆశీర్వదించి బ్రహ్మ నిష్క్రమించెను.

విశ్వామిత్రుఁడు మరల ఆశాభంగము నొందెను. ఈశ్వరుని అనుగ్రహమువలన శస్త్రములు సంపాదించెను. ఇప్పుడు ఋషి అంతస్తును పొందఁగలిగెను.

కాని అతనికి వసిష్ఠునివలె బ్రహ్మర్షి కావలయునని తీఱనికోరిక. అందువలన నతఁడు పూర్వమునకంటె తీవ్రమైనతపస్సు నాచరించుటకు నిశ్చయించుకొనెను. దేవతలకు ఇది యప్రియమయ్యెను. వారు అప్సరసాంగనలగు మేనకను తపస్సు భంగముచేయుటకు విశ్వామిత్రుఁడు కఠినతప మాచరించుచున్న పుష్కరము కడకు పంపిరి. మేనక జలక్రీడల నాడుటకు వచ్చిన వేళఁగా విశ్వామిత్రుఁడా మెను గాంచి ఆమె సౌందర్యమునకు ముగ్ధుఁడయ్యెను.

అతనిదీక్ష భగ్నమయ్యెను. ఆమెను తన సహవాసినిగా చేపట్టి ఆమెతో పదిసంవత్సరములు ఒక పగలు ఒక రాత్రిగా గడిపివేసెను.

చివరకు విశ్వామిత్రుఁడు మేల్కాంచి జరిగినదానికి చింతించెను. మేనక భయముతో గడగడ వడఁకుచు చేతుల జోడించి అతని శాపము నంగీకరించుటకు కట్టెదుట నిలువఁబడెను.

మరలనిట్లు విశ్వామిత్రుఁడు పలుకఁబడె "అది నా మూర్ఖత్వము. నీ నేరము కాదు" అని మేనకతో మృదువుగాపలికి, ఆమెను పంపించివేసి, తాను హిమాలయములకు వెడలెను.

అచ్చట జితేంద్రియుఁడై వేయి సంవత్సరములు కఠినతపస్సు నాచరించెను. బ్రహ్మ మొదలుగాఁగల దేవతలు మరల సాక్షాత్కరించి "విశ్వామిత్రా! నీవు మేనకను శపింపక విడిచిపుచ్చితివి. వేయి సంవత్సరములు ఉగ్రతప మాచరించితివి. నీవు మహర్షివైతివి" అని వరమొసంగిరి.

ఇదికూడ విశ్వామిత్రునికి గొప్ప ఆశాభంగము కలిగించెను. నూతన మార్గమున నత్యంతకఠినమైన తపస్సుచేయ ప్రారంభించెను. మరల వేయి సంవత్సరములు గడిచెను. దేవతలు భయపడి దిగులు చెందిరి. విశ్వామిత్రుని మరలు గొల్పుటకు వారు మఱియొక అప్సరసకన్యను పంపిరి.

ఇంద్రుఁడు ఆ అప్సరసను గాంచి "రంభా! నీవు ఇప్పుడు మాకు సాయము చేయవలెను. నీవువెళ్ళి విశ్వామిత్రుని ఏ విధముగానైన మోసపుచ్చి తపస్సు భంగము చేయుము" అని యాజ్ఞాపించెను. రంభ భయపడెను. ఐనను ఆమె ఇంద్రునిచే నిర్ణయింపఁబడిన కార్యభారమును వహించెను. మహర్షియొక్కయు వెడలి మనస్సు నాకర్షించుటకు ప్రయత్నించెను.

ఈమారు విశ్వామిత్రుఁడు కామమునకు బలి కాలేదు; కాని కోపోద్దీపితుఁడయ్యెను.

పాత్రుడుగారి బాలసంజీవిని (రిజిష్టర్డు)
పిల్లల లివర్ అండ్ స్ప్లీను వ్యాధులను నివారించును.
డాక్టర్ పిళ్లా పాపయ్యపాత్రుడు అండ్ బ్రదర్స్
19, దక్షిణమాడవీధి - మైలాపూరు - మదరాసు-4. ఫోను నెం. 71354 రు.
బ్రాంచి:- 7, సారంగపాణికోవిల తూర్పువీధి - కుంభకోణము.
అన్ని మందులషాపులలోను దొరకును

ఆస్బెస్టాసు శిమెంటురేకులు
* * * *
మా వద్ద అన్ని సైజులలోను - శ్రేష్ఠమైనవి - మిక్కిలి గట్టిదనమైనవి లభింపగలవు.
—: స్టాకిస్టులు :—
మారడుగు పెంచలయ్యశెట్టి & బ్రదర్స్
సంతపేట — నెల్లూరు

ఋషిశాపము కోపభావగర్భితము. అది వెంటనే పరిణామమునొందును. కాని యది తపోవ్యయహేతువు.

అందువలన మఱియొకసారి విశ్వామిత్రుఁడు కఠోరతపస్సును ప్రారంభించెను. దృఢసంకల్పముతో కాఠిన్యము లెక్క చేయని ప్రాయశ్చిత్తము పూని ఆహారపానముల విసర్జించి మౌనమువహించి యుచ్ఛ్వాసనిశ్వాసములను బంధించి తపస్సు చేయఁదొడంగెను. ఇట్లు వేయి సంవత్సరములు గడిచెను.

దేవతలు పలుమారు అతనిని మరలకొల్పుటకు ప్రయత్నించిరి. కాని ప్రతిసారి విఫలులైరి. విశ్వామిత్రునికరీరము కఠినమైన ప్రాణవలె స్తంభించెను. ఇంద్రియము లెల్లను నిగ్రహింపఁబడెను. శ్వాసమాత్రమే నిలిచియుండెను.

విశ్వామిత్రుని తపస్సువలన దేవతలు భయభ్రాంతులైరి. వారు బ్రహ్మయొద్దకు పోయి పోటీగఁబోయి "దేవా! రక్షింపుము. విశ్వామిత్రుని తపోగ్రజ్వాలకు మేము తాళఁజాలకున్నాము. అతని భగ్నపఱచుటకు మేము చేసిన ప్రయత్నము లన్నియు విఫలములయ్యెను. అతనికోరికను నీవు మన్నింపకున్న మేమందఱము సర్వనాశన మగుదుము" అని వేఁడుకొనిరి.

అంత బ్రహ్మ సకలదేవతాపరివృతుఁడై విశ్వామిత్రునకు ప్రత్యక్షమై "నీవు బ్రహ్మర్షివైతివి. నీ జీవితము పావనమైనది" అని వరమొసంగెను.

విశ్వామిత్రుఁడు సంతుష్టుఁడయ్యెను. కాని అతఁడు బ్రహ్మను గాంచి "వసిష్ఠుని వాక్కునుండి నేను బ్రహ్మర్షినని వినునంతవఱకు నాకు సంతోష మెక్కడిది?" అని వినమ్రుఁడై విన్నవించెను.

విశ్వామిత్రునితో తన పోరాటము సమాప్తికి తెచ్చుకొని వసిష్ఠుఁడు మందస్మిత వదనుఁడై "నీ గొప్ప తపస్సువలన నీవు ప్రతిఫలమును సంపాదించితివి. నిజముగా నీవు బ్రహ్మర్షివి." అని నొక్కి వక్కాణించెను. అందఱు ఆనందపరవశులైరి.

ఇది దశరథమహారాజా రాజసభకు ఆకస్మికముగా వేంచేసిన మహర్షి చరితము.

ఇంద్రుఁడు బ్రహ్మకు స్వాగత మిచ్చినట్లు దశరథుఁడు తనదర్శనమునకై వచ్చిన మహామునికి పాదాభివందనము గావించి, "నేను నిజముగా మానవులలో ధన్యుఁడనైతిని. మీ రాక కేవలము మా పూర్వీకుల పుణ్యఫలము. సూర్యుని గాంచి ప్రభాతముయ్యనివలె మీ ముఖవర్చస్సు నా దృష్టికి పరమానందమును గూర్చుచున్నది. నా హృదయము పరిపూర్ణమయ్యెను. జన్మచే రాజువైనను తపశ్శక్తి వలన బ్రహ్మర్షివైతివి. నీ అంతట నీవే నా నివాసస్థలమున కేతెంచితివి. నీ కొఱకు నా శక్తిని వినియోగించి చేయఁగలపని ఏమైన నున్నదా? ఉన్నచో నాకు ఆనతి యిండు. నేను శిరసావహించెదను." అని అడిగెను.

విశ్వామిత్రుఁడు దశరథుని వచనములు విని పరమానందభరితుఁడై ప్రకాశవంతమైన ముఖకాంతితో "ఓ ప్రభూ! నీ వచనములు రాజయోగ్యములు. ఇక్ష్వాకుల వంశమున జన్మించి వసిష్ఠునిగురువుగా కలిగిననీవు వేఱుగా చెప్పఁజాలవు. నేను అడుగకమునుపే నీవు అనుగ్రహించితివి. ఇది నా హృదయమును ఆనందములో ముంచివేసినది." అని నుడివి తాను వచ్చుటకుఁ గారణమును పూటిగా వివరించెను.

విశ్వామిత్రుఁడు "నేను యాగకార్యము నెఱవేర్చుటలో నిమగ్నుఁడనై యున్నాను. దాని సమాప్తి సమయము మాసన్నమగు సమయమునెల్ల ఇరువురు బలాఢ్యులగు రాక్షసులు, మారీచుఁడు, సుబాహు సనువారలు దానిని ఆపవిత్రము చేయుచున్నారు. వారు పవిత్రయజ్ఞవేదికపై మలినపూరితమగు రక్త మాంసములను వెదఁజల్లుచున్నారు. అందఱు ఋషులవలె నేనుకూడ వారి నాశనముకొఱకు శపించి వేయుదును కాని నా తపస్సంతయు వ్యర్థము కాఁగలదు. సౌర్యవంతుఁడైన నీ కుమారులలో జ్యేష్ఠుఁడైన రాముని నాతో పంపినచో బాధ నివర్తియగును. నా సంరక్షణవలన అతఁడు రాక్షసమారకుఁడగు నట్లు ఆజానుబాహుఁడుగా వృద్ధిగాంచును. ఈ రాక్షసులను దప్పక నోడించును. అతని పేరు ప్రతిష్ఠ నొందును.

"రాముని కొలఁది దినములు మాత్రము నా సంరక్షణకు ఒప్పగింపుము. నా కోరికను నిరాకరింపకుము. నీవు ఆయాచితముగా నొసగిన ప్రమాణమును నెఱవేర్చుము. రాముని రక్షణకు నీ వేమాత్రము వ్యాకులత చెందకుము. ముల్లోకముల నీవు శాశ్వతమైన యశస్సును పొందఁగలవు. వసిష్ఠుఁడు నీ అమాత్యశేఖరులు నే చెప్పిన దానిని సమ్మతింతురు" అని వాక్రుచ్చెను.

దశరథుఁడు భయాందోళనతో వడంకిపోయెను. రాక్షసులచేత చంపఁబడుటకు తన ప్రియపుత్రునిఁ బంపుట యొండెఁ; లేదా విశ్వామిత్రుని మహోగ్ర కోపమునకు పాత్రుఁడగుట యొండె. ఈ రెంటిలో నొకదానిని తాను నిర్వర్తింపవలసి వచ్చెను.

దశరథమహారాజా కొలఁది క్షణములు దిమ్మతిరిగి, దిగ్భ్రమచెంది నోట మాటలేక నిలువున నీరైపోయెను. మరల ఆ భ్రమనుండి తెప్పరిల్లి తన కోరిక నుపసంహరించు కొనుమని మహర్షిని యాచించి "రామునికి పదునాఱు వత్సరములైనను నిండలేదు. అతఁడెట్లు రాక్షసులతో పోరాడఁగలఁడు? వానిని నీతో పంపుటవలన ఏమి ప్రయోజనము? రాక్షసుల కపటోపాయములు గురించి వాని కేమి తెలియును? వారితో యుద్ధము చేయుటకు కేవలము చిన్న పిల్లవానిని పంపుట న్యాయ్యము కాదు. నేను, నా సేనలు ప్రయాణమునకు సిద్ధముగానున్నాము. చిన్న బాలుఁడెట్లు మిమ్మును యాగమును గాపాడఁగలఁడు? మీ శత్రువులఁగూర్చి సర్వము వివరింపుము. నేనే నా సైన్యమునకు అధిపతినై మీ వెంట బయల్వెడలి మీ ఆజ్ఞను నెఱవేర్చి మీ యువసరమును దీర్చెదను. రాక్షసుల కృత్యముల గుఱించి నాకుఁ దెలుపుఁడు." అని వేఁడుకొనెను.

విశ్వామిత్రుఁడు మారీచుఁడు సుబాహుఁడు వారి అధిపతి రావణుని గుఱించి వివరించి మఱియొక మాఱు రామచంద్రుని తనతోఁ దప్పక పంపవలెనని ఆజ్ఞాపించెను.

దశరథుఁడు తన నిరాకరణగూర్చి నొక్కి చెప్పి "రాముని యెడఁబాటు నాకు మృత్యుతుల్యము. నేను మీతో వచ్చెదను. నేను నా సైన్యము మీరు సెలవిచ్చిన కార్యము నెఱవేర్చ నాకే కొంతవఱకు దుర్ఘటమైనదిగా తోఁచుచున్నది. దానిని నా కుమారుఁడెట్లు ఎదుర్కొనఁగలఁడు? ఇది నిశ్చయము. నేను నా రాముని పంపఁజాలను. మీకు సమ్మతమైన నేను సైన్యసమేతుఁడనై వచ్చుటకు సిద్ధముగానున్నాను" అని నుడివెను.

తన ప్రార్థనఁ ద్రోసిపుచ్చుటకు దశరథుఁడు చేయు యత్నమునకు విశ్వామిత్రుఁడు మండిపడెను. రాజుచెప్పిన సెపములు, కారణములు, అగ్నిపై నూనె క్రుమ్మరించినట్లు విశ్వామిత్రుని కోపోద్దీపితునిఁ జేసెను.

మహర్షి రాజుతో "ఈ ప్రవర్తన మీ వంశమునకే కళంకము తెచ్చుచున్నది. ఇదియే నీ వాగ్దానమాటయా? చెప్పుము. నేనువచ్చిన దారికే తిరిగిపోరాదను. సత్యమార్గము నీడి

—కొరవ 11.వ పేజీలో

# ఈ వారంలో మన దేశం

● జారింగ్ దౌత్యమూ కాశ్మీరు సమస్యను పరిష్కరించేట్లు లేదు. కాశ్మీరుపై పాకిస్థాన్ దురాక్రమణ జరిపిందనే నగ్నసత్యాన్ని అంగీకరించకుంటే, యీ సమస్య పరిష్కారం కావడం దుర్లభం.

● వివిధ రాష్ట్రాలలో; కేంద్రంలో మంత్రివర్గ నిర్మాణాలు. మంత్రివర్గాలలో సంఖ్య దగ్గడం యీదఫా విశేషం.

● ఒకవైపు రాజ్యాంగబద్ధంగా నడచుకుంటామంటూ, మరొకవైపు తగాదా విషయాలను ప్రస్తావిస్తూ, కేంద్రంతో వివాదానికి పూనుకొంటున్నది కేరళ కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వం.

● రాష్ట్రానికొక విధానంతో, సమన్వయ నాయకత్వంలేని అయోమయస్థితిలో పడిపోతున్నది ప్రజాసోషలిస్టుపార్టీ.

## కాశ్మీరు సమస్య

భద్రతాసంఘంలో యింత రభసజరిగీ, కాశ్మీరుసమస్య 'రెక్టొచ్చె మొదలికి' సామెత అయింది. సోమవారంనాటికి సమర్పించబడుతుందనుకున్న జారింగ్ నివేదిక మరొక వారంరోజులపాటు వాయిదాపడింది. జారింగ్ ప్రతిపాదనలుకూడ సామరస్య పరిష్కారానికి దోహదం కల్పించేటట్లుగా కనుపించడంలేదు. మరలా కాశ్మీరు వివాదం ప్రతిష్టంభనకు దారితీయగలదనిపిస్తున్నది. కాశ్మీరు వివాదాన్ని, ఐక్యరాజ్యసమితి న్యాయవిచారణసంఘ పరిశీలనకు పంపాలని శ్రీ జారింగ్ సూచించవచ్చునన్న వార్తల దృష్ట్యా, కాశ్మీరుసమస్య మూలసిద్ధాంతాలను జారింగ్ అర్థంచేసికోలేదని స్పష్టమౌతున్నది. కాశ్మీరుపై పాకిస్థాన్ దురాక్రమణ చేసిందన్న విషయాన్ని అంగీకరించినప్పుడే కాశ్మీరు వివాదంలోని మూలసూత్రం సుబోధకం కాగలదు. అప్పుడు సమస్యా పరిష్కారానికి ప్రతిపాదనలు చేయడంకూడ సులభతరమౌతుంది. ఇండియాపై కాశ్మీరు దురాక్రమణను, ఆజాద్ కాశ్మీరులో పాకిస్థాన్ సైన్యాల తొలగింపు అవసరాన్ని గుర్తించనంతవరకు, జారింగ్ రాయబారంకాని మరొక రాయబారంకాని సఫలీకృతం కాజాలదు స్పష్టం. కాశ్మీరుసమస్య మళ్ళీ ప్రతిష్టంభనకు దారితీయడం విచారకరమైన విషయం. ప్రత్యక్ష, పరస్పర, మధ్యస్థ సమాలోచనల ద్వారానే కాశ్మీరువివాదం ఏనాడైనా పరిష్కారం కాగలదు కాని అన్యథామార్గం కనుపించదు.

## మంత్రివర్గాల నిర్మాణం

కేరళలో ఏమూలచూచినా, ఎవరినోట విన్నా మంత్రివర్గాల నిర్మాణంగురించే చర్చలు, పూహాగానాలు జరుగుతుండడం గమనించదగినవిషయం. ఈ వారం కొన్ని రాష్ట్రాలలో మంత్రివర్గాలనిర్మాణం జరిగింది. ఒరిస్సాలో శ్రీ హరేకృష్ణమెహతాబ్, పంజాబులో కైరాన్, ఉత్తరప్రదేశలో శ్రీ సంపూర్ణానంద్, సౌరాష్ట్రలో శ్రీ సుఖాడియా, మధ్యప్రదేశ్‌లో డాక్టర్ కైలాసనాథ్‌కట్జూ గారల నాయకత్వాన మంత్రివర్గాలనిర్మాణంజరిగింది. మంత్రివర్గం కొద్దిమందితో కూడి, జూనియర్ మంత్రుల కవకాశం యివ్వాలనే కాంగ్రెసు హైకమాండు ఆదేశాలను మద్రాసు, పంజాబు తప్ప మిగతా రాష్ట్రాలు అనుసరించలేదనే చెప్పవలసివుంది. ఒరిస్సా, అస్సాము, ఆంధ్ర, మైసూరు, బెంగాలులలోను, మంత్రివర్గాల నిర్మాణంజరగవలసివుంది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ముఖ్యమంత్రి రాజీనామా యివ్వనవసరం లేదని చెప్పడంతో ఆంధ్రప్రదేశ్ మంత్రివర్గంలో ఎట్టిమార్పులు వుండవని తేలిపోయింది. మద్రాసులో శ్రీ కామరాజ్ నాడార్, పంజాబులో శ్రీ కైరాన్ కూడ మంత్రివర్గాల నేర్పరచడమే గాకుండా, మంత్రివర్గంలో సగంమందికి కొత్తవారికి అవకాశమియ్యడం అభినందించదగినవిషయం. విస్తారమైన మంత్రివర్గాలేర్పరిచే దానికంటె చిన్న మంత్రివర్గాలుండడం వల్ల, పరిపాలనాసౌలభ్యం చేకూరుటేగాక, మంత్రివర్గంలో ఏకాభిప్రాయానికి ఎక్కువ అవకాశంవుంటుంది. శ్రీ కామరాజ్ నాడార్ ఆదర్శాన్ని యితర రాష్ట్రాలు అనుసరించియుంటే ఎంతోబాగుండేది.

కేంద్ర మంత్రివర్గంకూడా రాజీనామా యిచ్చింది. ప్రధాని నెహ్రూ పాతవారిలోనే 13మందికి మించకుండా, క్రొత్తమంత్రివర్గాన్నేర్పరచడం ముదావహం. సి. డి. దేశ్ముఖ్ విరమణ చేస్తున్నందున, కండూభాయ్ దేశాయ్ ఓటమివల్ల కలిగిన రెండు ఖాళీలలో, శ్రీ లాల్‌బహదూర్ శాస్త్రిగారొకరున్నూ, పోగా మిగతా స్థానంలో యస్. కె. పాటిల్ గారు నియమించబడ్డారు. క్యాబినెట్‌హోదాకాని మంత్రులుకూడా పూర్వమువలె 14 మందీ వుండగలరనీ, వీరిలో కొందరికి కొత్తవారు వుండే అవకాశం వుండగలదనిపిస్తున్నది. డిప్యూటీ మంత్రులు 12 మందీ కొంతకాలం జరిగిన తర్వాతగాని నియమించబడగలరట. పాతవారే ఎల్లకాలం అధికార పదవులను అంటిపెట్టుకోకుండా, కొత్తవారికి అవకాశం యివ్వాలనే శ్రీ నెహ్రూ సిద్ధాంతాన్ని వారే ఆచరించకపోవడం గమనార్హమైనవిషయం.

## కేరళలో కమ్యూనిస్టుల వ్యూహం

అధికార స్వీకారంచేస్తూ, తన ప్రకటనల ద్వారా కేరళ ముఖ్యమంత్రి ఏర్పరచిన సుహృద్భావ వాతావరణము నంతటినీ, యితర కమ్యూనిస్టు నాయకులు చెడగొట్టారని చెప్పక తప్పదు. నంబూద్రిపాద్, డాంగే, రణదివే, పి. రామమూర్తి వగైరా నాయకులందరూ, ఎప్పుడో తమకు అర్థంకాలం రామన్నవనే భ్రమలతో, కేంద్రాన్ని సవాలు చేయడం, బెదిరించడం జరిగింది. వీళ్ళందరికంటే ముందే శ్రీ ఏ. కె. గోపాలన్ వివాదగ్రస్త సమస్యలను లేవనెత్తడం ప్రారంభించాడు. దీనినిబట్టి కేరళను పాలించేది నంబూదిరిపాద్ ప్రభుత్వమా లేక ఏ. కె. గోపాలన్ యిత్యాది ప్రభుత్వ సంబంధంలేని కమ్యూనిస్టులా అనే సంశయాలు కలుగుతున్నవి. రాజకీయ అపరిపక్వత కారణంగా యిట్లా జరుగుతున్నదనటానికి వీల్లేదు. ప్రజలకు మేలుచేయాలంటే కాదనే వారెవ్వరూలేరు. కాని కేవలం ప్రచారపు విలువలకే కమ్యూనిస్టులు ప్రాధాన్యం యివ్వడం శోచనీయమైన విషయం.

కేరళ కమ్యూనిస్టు నాయకుడు శ్రీ గోవింద న్నాయర్ చెప్పినట్లు, కేరళలో కమ్యూనిస్టు పాలన, ఒక ప్రజాస్వామిక పరిశోధన మాత్రమే అయితే, ఎవ్వరికీ ఆక్షేపణలేదు. కాని ఆ పరిశోధన, కమ్యూనిస్టుల అసహనం వల్ల చెడిపోతే, అందుకు వారే బాధ్యులయ్యెదరు. కమ్యూనిస్టులు మితిమీరి ప్రవర్తిస్తే, వారి పతనం తప్పదని గుర్తించాల. రాజ్యాంగ రక్షణ కేంద్ర చర్యతీసుకోవలసి వుంటుందే కాని అందుకు కాంగ్రెసు బాధ్యతవహించదు. కాంగ్రెసు నాయకులుగూడ చాల జాగ్రత్తగా ప్రకటనలను చేయాల్సివుంటుంది. పీక్కాలేక తమను పడగొట్టాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నారనే కమ్యూనిస్టుల ప్రచారానికి కాంగ్రెసునాయకులు అవకాశమీయరాదు.

కమ్యూనిస్టునాయకుల ప్రకటనలలో చాల నిగూఢార్థముంది. తామేదో రాజ్యాంగాన్ని గౌరవిస్తున్నట్లుగానే పైకిచెప్పినా, కేంద్రంతో ఏదైనా పేచీవస్తే, అది కాంగ్రెసు వ్యతిరేకతవల్ల ఏర్పడిందని ప్రచారం చేయడం కమ్యూనిస్టుల సరికొత్త వ్యూహంగావుంది. ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళికక్రింద కేరళకు రు. 200 కోట్లు యివ్వాలనడం, మిరియాలు తేయాకులపై పన్నులు చేసే కేంద్రప్రభుత్వంతో ఎక్కువ వాటాకోరడం, విదేశీయుల గిట్టుబాటుతోటలను జాతీయంచేయడంగురించిన కమ్యూనిస్టుల ప్రచారమంతా కేంద్రంతో ఏదో రకంగా పేచీతీసుకరావడంకోసమేతప్ప వేరు కాదు. ఇది వారి వ్యూహంలోని ప్రధానాంశం. ఈ వ్యూహాన్ని ఎదురు ప్రచారం చేయడంద్వారాగాకుండా, చేయవలసినపని మౌనంగాచేస్తే, కేరళలో కమ్యూనిస్టుల పతనాన్ని సత్వరంగా సాధించవచ్చు.

## ప్రజాసోషలిస్టుల అయోమయం

ప్రజా సోషలిస్టుల విధానాలు అయోమయంగావుంటూ, ఒక తీరు తెన్నూ లేకుండా వుంటున్నాయి. వారి పరస్పరవిరుద్ధమైన విధానాలు, చర్యలు చూస్తే ఆపార్టీకి భవిష్యత్తు అనేది ఒకటుందా అనేసంశయంకూడా కలుగుతున్నది. ఇది, ఇటీవల ఎన్నికల సర్దుబాటులు, పొత్తుల వల్ల మరీ విశదమైనది. పశ్చిమ బెంగాలులో కమ్యూనిస్టులను బలపరుస్తూ, కేరళలో వారిని అధికారంనుండి త్రోసివేస్తామంటున్నారు. అక్కడ ముస్లింలీగుతో పొత్తు కుదుర్చుకున్నారు. ఒరిస్సాలో మాజీసంస్థానాధీశ్వరులపార్టీ గణతంత్ర పరిషత్తుతో పొత్తు కలుపుకున్నారు. వీటినిబట్టిచూస్తే ప్రజాసోషలిస్టులకు ఒక సమన్వయ పూర్వకమైన సోషలిస్టు సిద్ధాంతం అంటూ వారికున్నదా అనే సంశయం కలగడం సహజం. ఇటీవల ప్ర. సో. పార్టీ జాతీయ కార్యవర్గం బొంబాయిలో తమ పార్టీ సభ్యులు స్వతంత్రంగా వ్యవహరించాలని యిచ్చిన ఆదేశాన్ని, ఆ పార్టీ మహారాష్ట్ర కమిటీ తిరస్కరించి వేయడంతో ఆ పార్టీలోని తిక్క విధానాలు,

—కొరవ 9 పేజీలో

ఢిల్లీలోని విదేశ వ్యవహారాలసంఘం శ్రీ వి. కె. కృష్ణమీనన్‌ను యిటీవల సన్మానించింది. సన్మానానికి వచ్చిన కృష్ణమీనన్‌ను, సంఘ అధ్యక్షులు ఆరోగ్యరంగా స్వాగతమివ్వడం యీచిత్రంలో చూడవచ్చు.

# జమీన్‌రైతు

హేవళంబి చైత్ర బహుళ పంచమి
29 చైత్రం 1879 (19-4-1957)


## కేంద్ర మంత్రివర్గం

కేంద్ర మంత్రివర్గం రాజీనామా యివ్వడం, మరునాడే క్రొత్త మంత్రివర్గం పేర్లు ప్రకటింపబడడం జరిగిపోయింది.

ఒక్క రాజకుమారి అమృత్ కౌర్ తప్ప, మంత్రి మండలి అంతా పాతవారే. క్రొత్తగా స్థానం కల్పించబడినవారిలో క్రొత్తవారు శ్రీ యస్. కె. పాటిల్. రెండవవారైన శ్రీ లాల్ బహదూర్ మొన్నటివరకు మంత్రిగా వుండి, అరియలూరు రైలుప్రమాదం అనంతరం రాజీనామా యిచ్చారు.

స్టేట్ మంత్రులలో నలుగురు తీసివేయబడి, యిద్దరు క్రొత్తగా తీసుకోబడ్డారు. వుప మంత్రులలో ఒకామెకు స్థానం దొరికింది.

మొత్తంమీదపరిశీలిస్తే, క్రొత్తగా నిర్మాణమైన మంత్రివర్గంలో సభ్యులందరూ పాతవారే.

కేంద్రమంత్రివర్గం రాష్ట్రాల ప్రాతినిధ్యం దృష్టితో జరుగదు. జరగాలనికూడా కోరడం లేదు. కాని పెద్దరాష్ట్రాలనుకున్న వాటికైనా ప్రాతినిధ్యంలేకుంటే, ఆ రాష్ట్రం పొందవలసినంత లాభాన్ని పొందలేక పోతుందనేది నగ్నసత్యం. ధర్మసూత్రాలకు యీ వాదం నిలువకపోవచ్చుగాని, అనుభవపూర్వకంగా యిదియదార్థంకాదని ఎవ్వరూ చెప్పలేరు.

ప్రస్తుత మంత్రివర్గ నిర్మాణంచూస్తే, ఒకరిద్దరుమున్నగరకుకూడా మించి ప్రాతినిధ్యం పొందగలిగిన యు. పి. బొంబాయిలాంటి అదృష్టపు రాష్ట్రాలు; ఒక్క వుపమంత్రిత్వం కూడా నోచుకోని ఆంధ్రప్రదేశ్ లాంటి రాష్ట్రాలు కనబడతాయి. పండిట్జీ లాంటి విశాలహృదయుని దృష్టిలో, రాష్ట్రానికి ప్రాతినిధ్యంకోరడం సంకుచితమౌతుందేమోగాని, కేంద్రంలో ప్రాతినిధ్యం లేనందువల్ల ఆంధ్రులు ఎన్నివిధాలుగానో నష్టపడుతున్నారు.

కాంగ్రెస్ కార్యవర్గంలో ఆంధ్రులకు ప్రాతినిధ్యంలేదు. కేంద్ర మంత్రివర్గంలో చోటులేదు. ఆంధ్ర అంటే యీ అగ్రనాయకులకు యింత నిరాదరణ ఎందుకో అర్థంగాదు. మొదటినుండికూడా అగ్రనాయకులకు ఆంధ్రఅంటే ఎంతో చిన్నచూపు. బెంగాల్లో తగాదావచ్చినా, బీహారులో పోటీబడ్డా, యు. పి. లో వివాదపడ్డా, మైసూరులో రెచ్చకొట్టినా, బొంబయిలో వీధినపడ్డా అగ్రనాయకులు ఎంతో శ్రద్ధతో పరిష్కార మార్గాలు ఆలోచిస్తారు; పరిష్కరిస్తారు. ఆంధ్రవిషయం వచ్చేసరికి ఏదావైనా మీరే చూపండి అంటారు. ఇదేమి దురదృష్టమో చెప్పలేము.

ఆంధ్రనాయకులలో సీనియారిటీలో, సేవలో, సమర్థతలో, త్యాగంలో తీసిపోయే వారెవ్వరూ లేరు. పార్లమెంటులో దాదాపు పాతికేళ్లుగా అవిచ్ఛిన్నంగా సభ్యులుగా వున్నవారున్నారు. క్రొత్తగావచ్చి అగ్రనాయకుల దృష్టిని ఆకర్షించిన వారున్నారు. ఐదుసాలానుభవం కలవారున్నారు. కాని ఏ ఒక్కరూ మంత్రివర్గ నిర్మాణసమయంలో ప్రధానమంత్రిగారి ఆలోచనకు రాకుండడం విచారకరం.

ఒక్కరే ఎల్లప్పుడూ పదవులు పట్టుకొని వూగులాడడాన్ని పండిట్జీ నిరసించారు. కాని వారే పాతవారిని వదలిపెట్టకుండావుండడం శోచనీయం. ఇకముందైనా ఆంధ్రులను చిన్నచూపు చూడవద్దని, అర్హమైన స్థానాన్ని వారికి ఇవ్వవలసిందని కాంగ్రెస్ అగ్రనాయకులను కోరుతున్నాము.

## గ్రంథసమీక్ష

### కనకధారాస్తవము

[కొలుకుల నారాయణరావు, బి. ఏ., బి. యల్., యఫ్. ఆర్. ఇ. యస్. (లండన్). వెల: పావలా]

బహుళగ్రంథకర్తలుగా సింహపురికి చిరపరిచితులైన శ్రీ నారాయణరావుగారి కవితాలేఖినినుండి మరియొక యనువాదరచన వెలువడినది!

శంకరాచార్యుఁడు భిక్షార్థియై యొక కుటుంబిని యింటికేఁగఁగా, దారిద్ర్యభరిమున ఆ యిల్లాలు ఉసరికాయ యొకటి మాత్రమే యాతని కొసంగఁగలిగెఁబడట. ఆమె లేమిఁ బాపుటకై శంకరుఁడు లక్ష్మిని స్తుతియించి సువర్ణామలకవర్షము గురిపించినాఁడట. లక్ష్మీస్తవముగా శంకరుఁడు రచించిన శ్లోకములే "కనకధారాస్తవము" అను పేరుతో వెలయుచున్నవి.

నారాయణరావుగారీ యిరువదియైదు శ్లోకములను పద్యములుగా నాంధ్రీకరించి, తమ యనువాదమునకు టీకాతాత్పర్యములు సమకూర్చిరి. పద్యములు భావములో మూలవిరుద్ధములుగాక, అర్థావగతిలో అనువాదములనిపించుకొనక, శైలిలో స్వతంత్రరచనలను దలఁపించుచు హృద్యములుగానున్నవి. అనువాదకృతుల కింతకంటెను గావలసిన సులక్షణము లేదుకదా!

శారద వీరియెడం బ్రసన్నయై యితోఽధిక గ్రంథరచనాకౌశల్యము ననుగ్రహించును గాత.

మచ్చునకు:—

ప్రాప్తం పదం ప్రథమతః ఖలు యత్ప్రభావాత్
మాఙ్గల్యభాజి మధుమాథిని మన్మథేన,
మయ్యాపతేత్ తదిహ మన్థర మీక్షణార్థమ్
మన్దాలసం చ మకరాలయ కన్యకాయాః

హరికి మాంగల్యపదునకు నాదియందు
స్మరపద మిడిన లచ్చి యీక్షణప్రసరము
మందమందాలసమ్ము తిమందిరమ్మ
లీల నిర్యోత నాపైన బ్రాలుఁగాత!

బిల్వాటవీమధ్యలసత్సరోజే
సహస్రపత్రే సుఖసన్నివిష్టామ్
అష్టాపదామ్భోరుహ పాణిపద్మామ్
సువర్ణవర్ణాం ప్రణమామి లక్ష్మీమ్

బిల్వవనమధ్యమున వెల్గు వేయిరేకు
తమ్మిపై సుఖావిష్టతత్పరత వలరి
పాణిపద్మమునఁ గనకాబ్జము ధరించి
యలరు స్వర్ణవర్ణను లక్ష్మిఁగొలుతు భక్తి

సాహిత్యపరిశీలకుఁడు.

## ★ స్వీకారము ★

### 1956 ఆంధ్ర కౌలుదారీ చట్టము

ఆంధ్ర వ్యాఖ్యాన సహితంగా యివ్వబడిన కౌలుదారీ చట్టం. వ్యాఖ్యాత:— శ్రీ పిసుపాటి వెంకట సుబ్రహ్మణ్యం. వెల: రూ. 1-0-0 లు. ప్రతులకు వ్యాఖ్యాతకే, బాపట్లకు వ్రాయవలెను.

### ఫిలిం డైరీ

సినిమా జీవుల సంక్షిప్త జీవితాలతో, పాకెట్ సైజులో ముచ్చటగా తయారైన డైరీ. సంచాలకుడు: కనుపర్తి విఠల్ రావు, జై విఠల్ పబ్లికేషన్స్, నెల్లూరు. వెల 0-4-0లు.

### జాస్తి వెంకటనర్సయ్యగారి రచనలు

నవగీతాలు:— గేయాల సంపుటి వెల: 0-3-0 లు.

వ్యాసవాణి:— వివిధ విషయాలపై వ్యాసములు వెల: 0-6-0 లు.

ప్రతులకు:— ఉభయ భాషా ప్రవీణ జాస్తి వెంకటనర్సయ్య, చిలకలూరిపేటకు గాని; వెంకట్రామ అండ్ కో, విజయవాడ— 1 కు గాని వ్రాయవలెను.

### కనువిప్పు

కథల సంపుటి. వివిధ రచయితలు వ్రాసిన 13 కథలున్నాయి. సంపాదకులు:— "శ్రీ విడియాల", ప్రచురణ:. సాహిత్య మిత్రమండలి, మచిలీపట్నం. వెల: 0-12-0 లు.

### కవిత

రచయిత:— శ్రీ వారిపరెడ్డి రామిరెడ్డి. కవికోకిల గ్రంథమాల, పెమ్మారెడ్డిపాలెం, ఎల్లాయిపాలెం పోస్టు, నెల్లూరుజిల్లా. వెల రూపాయిన్నర.

### శబరి

పద్యకావ్యము రచయిత్రి:—రాష్ట్ర భాషా ప్రవీణ భోగరాజు చిట్టెమ్మ, పూళ్ళ, పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా. వెల రూ 1-0-0 లు.

### భారతాభ్యుదయము
(శబరబాల)

పద్య కావ్యము. రచయిత:— సాహిత్య విద్యాప్రవీణ, ఉభయ భాషాప్రవీణ కోట సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, ఆంధ్రభాషాధ్యాపకులు, వెంకటగిరి రాజాగారి కళాశాల, నెల్లూరు. మూల్యము. రూ. 1-8-0.

### ప్రజారాజ్యము

"సామ్యవాద నాటకము". రచయితలు:— ఉభయ భాషాప్రవీణ జాస్తి వెంకటనరసయ్య, విద్వాన్ దూళిపాళ వెంకటసుబ్రహ్మణ్యం, ప్రకాశకులు:— లక్ష్మీ హిందీ విద్యాలయము, చిలకలూరిపేట, గుంటూరుజిల్లా వెల రూ. 1-0-0 లు.

### జలపాతం

కథా సంపుటి రచయిత:—"ఉజ్జ్వలభావుక", దార్శనిక కథక పులిపాక జనార్ధనరావు, ఆంగ్ల భాషాశాఖ, హిందూ కళాశాల, గుంటూరు వెల: రూ. 0-4-0.

### ఫిలిం డైరీ

తెలుగు చిత్ర రంగాలలోని వ్యక్తుల జీవిత విశేషాలు, సినిమా చట్టాలు, నిర్మాత, విడుదల సంస్థలు మున్నగు అనేక విషయాలతో, చిత్రాలతో, ఆకర్షణీయమైన మూడు రంగుల ముఖ చిత్రంతో చక్కగావున్న పుస్తకం. ఎడిటరు: బి. బలరామరెడ్డి, పబ్లిషర్సు: సుందర పబ్లికేషన్స్, 17 ఉస్మాన్ రోడ్డు, మద్రాసు. వెల: రూ. 1-0-0 లు.

## చెప్పండయ్యా చెప్పండి!

—సోమారెడ్డి సుందరరామరెడ్డి.

రాయాలని ఉత్సాహంలేదు
రాయమనే ప్రోత్సాహంవుంది
రాయకరాయక ఏటికొక్కటి
రాస్తే బ్రతుకు రట్టవుతుంది.

ఉగాదిసంచిక కొరకేయాన్ని
జమీన్రైతుకు జమపెట్టమని
రామానాయుడు రాసిపెడితే
"కంట్రాక్టరు" అను శీర్షికనిచ్చి
గందరగోళం పద్యాము
అందఁజోర్లను వ్రాశేను.

వ్యక్తిగతంగా ప్రత్యేకంగా
ఎవరినిగాని హేళనచేస్తూ
రాయాలను దుర్బుద్ధితో నేను
రాయనులేదు, రచించనులేదు.

కూకమూకల బలాధిక్యత
లోకంలోని "సిఫారస్" పద్ధతి
కొందరిబ్రతుకుల పూటపరుస్తూ
ఎందరినో మాడమాడుస్తుంటే
చూచిసహింపక ఉన్నదిరాశా.

స్వార్థపరులు తిమలాభంకోసం
నా రచనకు లేకపార్థమిచ్చి
బ్రతుకుబాటను కంపగొట్టను
ఫయినల్ అన్నరు, పుట్టించారు.

సంపాదన కాఠిన్యతనిచ్చి
సత్యానికి "బ్లాక్" పరదావైచి
కలాన్నిఎత్తక సలాంగొట్టుచు
గులాంగీరిగా తలవంచేదా?
గట్టిగనిలబడి పోరాడేదా?
కాళ్లుముడుచుకుని కూర్చుండేదా?
చెప్పండయ్యా చెప్పండి!

## పంచాంగం

నిమ్మగడ్డ వేంకటేశ్వరశాస్త్రి

### భరణికార్తె

ఏప్రెల్ 27 తేదీ శనివారం ఉదయం గం. 8-23 నిమిషములకు వృషభరాశిలో భరణికార్తె ప్రవేశం, అల్పవృష్టి.

### ఏప్రెల్ తిథులు

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 20 | శని | షష్ఠి | మ. | 3-30 | గం. ప. |
| 21 | ఆది | సప్తమి | సా. | 4-30 | ,, |
| 22 | సోమ | అష్టమి | సా. | 6-10 | ,, |
| 23 | మంగళ | నవమి | రా. | 8-4 | ,, |
| 24 | బుధ | దశమి | రా. | 10-14 | ,, |
| 25 | గురు | ఏకాదశి | రా. | 12-15 | ,, |
| 26 | శుక్ర | ద్వాదశి | రా. | 1-50 | ,, |

### దేవుని బిడ్డలు

నాటకము రచయిత: శ్రీ క. అంజయ్య, జనసాహితి, తెనాలి. వెల: రూ. 1-0-0లు

### భారతనారి

కథ: రచయిత్రి: శ్రీమతి వట్టికొండ విశాలాక్షి, ప్రజావాణి ప్రచురణలు, గుంటూరు. వెల: రూ. 1-0-0లు.

# వ్రాయాలనే వ్రాస్తున్నా

*** క్రిటిక్ ***

## కేరళ కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వం- ఇప్పుడయినా చేసేదేదో, జరిగేదేదో తెలిసి చేయడం మంచిది

స్వాతంత్ర్యం తర్వాత మనదేశంలో జరిగిన రెండవ జనరల్ ఎన్నిక చాలా నిగూఢ సత్యములను బయట పెట్టింది. కాంగ్రెసు పార్టీ-పదేండ్ల దానిపరిపాలన, విలువైన సిద్ధాంతములను వరుసన ఏకరువు పెట్టినా. అధికారంలో ఒకపంచవర్ష ప్రణాళిక దాటి రెండవదానిలో ప్రవేశించినా, దేశంలోనున్న దాదాపు మొత్తం పత్రికలన్నీ ప్రభుత్వమునకు ప్రచారంచేసినా, ఎలక్షన్‌లో ప్రచారబలం, ధనం ఖర్చుపెట్టడం, ఇత్యాది హంశములలో కాంగ్రెసును మరే పార్టీ అందుకోలేక పోయినా- ఒక్క ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు మినహాయించితే, మిగిలిన అన్నిరాష్ట్రములలోనూ ప్రతిపక్షములబలం పెరిగింది. మునుపటికన్నా యిప్పుడు చాలాసీట్లు సంపాదించాయి. ఆంధ్రలో 1955 లో ప్రారంభమైన కమ్యూనిస్టుపతనం యీ ఎన్నికలలో నిజానికి సంపూర్ణమయి వుండేది. నరసపూరులో వుద్దరాజు రామం, ఆచంటపూరులో నాగిరెడ్డి ఎన్నిక కావడంలోని రహస్యం. నేటి ఆంధ్ర కాంగ్రెసు అధినేతల చలవేనన్న విషయం, కనీసం అప్పటి కాంగ్రెసువారు ఎరిగివున్న సత్యం. అల్లాగే తెలంగాణాలో ఆ మాత్రం సీట్లు రావటానికికూడా- రావు-రెడ్ల తగాదాలో-స్వతంత్రులప్రోత్సహించి, సరిగ్గా కమ్యూనిస్టు కేంద్రాలనుకొన్న నియోజకవర్గాలలో కాంగ్రెసు ఓట్లను చీల్చివేసిరి. ఎల్లాగయితేనేం చావుతప్పి కన్ను లొట్ట పోయినట్లయిపోయిన-కమ్యూనిస్టు పార్టీకి-కేరళ ప్రాణభిక్ష అయిపోయింది. ఏమిటి కామ్రేడు, సంగతి? అని ఎవరు ఎందుకు పలుకరించినా- కేరళ చూడవయ్యా అని గుండెలు చరుచుకొనగలుగుతున్నారు.

అఖిలభారత కాంగ్రెస్ కమిటీ కేరళపై అతితీవ్రంగా ఆలోచిస్తుండట? కొచ్చిన్‌లో నావికాస్థైనిక కేంద్రం వున్నదే. ఏమవుతుందోనని కేంద్రప్రభుత్వం విచారపడుతుందట. పైకి. ఓటర్లతీర్పును గౌరవించడం ప్రజాస్వామ్యం అని చెప్పతున్నా అంతర్గతంగా కుమిలిపోతున్నారనటంలో అతిశయోక్తిలేదు. దేశంలో దినపత్రికలు దాదాపు అన్నీ యీవిషయమై ఆందోళనా పూరితమైన సంపాదకీయములు వ్రాశాయి. ముప్పదియెదుకోట్ల జనాభావున్న యీ దేశంలో-రెండుకోట్లయినా పూర్తిగా లేని కేరళలో అసందర్భంగా ఒకసారి కమ్యూనిస్టుపార్టీ అధికారానికి వస్తేమటుకు ఏమవుతుంది? మనకాంగ్రెసు-మనం-అంతర్జాతీయ కీర్తినందుకొన్న మన నెహ్రూవుండగా ప్రమాదం ఏమీ లేదనితమ్మనే నిర్లక్ష్యపు అభిప్రాయములు పెల్లడిగాకుండావుండదు కొంతవరకు మెరుగేఅయినా, అసలిట్టి వైపరీత్యం ఏర్పడటానికి కారణమేమిటని అంతతీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నట్లు కనుపించదు. నేటి పరిస్థితికి కారణమైన మననాయకులు-అందుకు నివారణోపాయములు ఆలోచించ గలుగుతారనుకోవడం అర్థరహితం.

కేరళలో కమ్యూనిస్టుపరిపాలన తల్లక్రిందులు చేయబోతున్నదని - పరిపాలనా విధానమునకు సంబంధించినంతవరకూ - ఎవరూ భ్రమపడనక్కరలేదు. వారేమిచేయనున్నారో వారిపై కమిటీలు నిర్ణయించాయి. క్లుప్తంగా చెప్పవలసివస్తే-కరాచీ ప్రాథమికహక్కుల కాంగ్రెసు తీర్మానమును అమలుజరుపుతారట. అంటే కేంద్రప్లానింగు కమిషన్ సిఫారసులను పాటించుతారన్నమాట. దీనిని మరింతవివరిస్తూ వారినాయకులు చేసినవాగ్దానాలలో మంత్రుల జీతాలు నె 1.కి 350 రూ. తీసుకొంటారట, భూసంస్కరణలు తెస్తారట, నాన్‌గెజిటెడ్ వుద్యోగుల జీతాలు పెంచుతారట.

యీ సంస్కరణలు-ఇతరుల సంగతేమోగాని- కేరళ ప్రజలకు తెలియని విషయాలు కాదు. పదకొండు నెలలు పరిపాలించిన పి. యస్. పి. మంత్రివర్గం ఆ రాష్ట్రంలో చేసినవి, చేయబోయినవే అవి. మంత్రులు 500 రూ. జీతం తీసుకొనిరి. ముఖ్యమంత్రి పట్టం థాను పిళ్ళై ప్రభుత్వభవనం, కారు కూడా ముట్టుకోలేదట. స్కూలు ఫైనల్ వరకు వుచిత విద్య ఒక కుటుంబానికి 21½ ఎకరములు హద్దుపెట్టి భూసంస్కరణలు, పంచాయితీల అధికారము పెంచి. గ్రామపరిపాలన పంచాయితీలే చూడను ప్రభుత్వ బడ్జెట్ నుండి వారికి ధనసహాయం, కనీసజీతాలు నిర్ణయించను మరోచట్టం వగైరాలు ప్రవేశపెట్టడమేగాక, మూతపడి, వేలాది కార్మికులను నిరుద్యోగులుగా చేసిన ఫ్యాక్టరీల తెరిపించారు. అంచగొండి వుద్యోగులకు పి. యస్. పి. ముఖ్యమంత్రి సింహస్వప్నమనికూడా ప్రసిద్ధి.

ఇదంతా జరగనిస్తే కేరళలో కమ్యూనిస్టు పార్టీకి పరిష్కార సమస్యలువుండవు. పెద్దదెబ్బ తగలకపోదు. ఎల్లా దీనిని ఎదుర్కోవాలో ఆలోచనలలో పడిన తొందరలో, యీనాడు కేరళపై కన్నెర్రచేసే కాంగ్రెసు నాయకులు, పి.యస్.పి. మంత్రి వర్గమును పడగొట్టినదరకు తాము పతనమైనంతవరకూ నిద్రపోరైరి. కాంగ్రెసుపార్టీ మంత్రివర్గముపై విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానం తెస్తే- పి. యస్. పి. ని నేడు మంత్రివర్గంలో చేరమని లాలించే కేరళ కమ్యూనిస్టు పార్టీ అసెంబ్లీలో తటస్థవైఖరి వహించి మంత్రివర్గాన్ని కూలద్రోసిరి. తాము కూలద్రోసిన మంత్రివర్గం జరుపనుండిన హంశములనే మేము ఇప్పుడు చేస్తామని ప్రకటించుకోవడం విచిత్రంగానేవున్నది.

హిందూ సంపాదకీయంలో (22-3-57) "కమ్యూనిస్టుప్రభుత్వం అవ్వటిలో పెద్దగా వరిగపెట్టుకుందనే భీతి వుండనవసరంలేదుగాని, ఈ అవకాశమును తీసుకొని-ప్రభుత్వశాఖలన్నిటిలో కొంబడి-ప్రజాస్వామ్య ఇక అచ్చట తలఎత్తకుండాచేసే ప్రమాదంమాత్రం అనివార్యం అవునుంది" అన్నట్లు- కేరళలో కమ్యూనిస్టు పరిపాలనవలనకలిగే ఇతరప్రభావాలే నేడు చూడవలసిన ప్రమాదములను హిందూపత్రికేగాదు, చాలాపత్రికలు ఇట్టి సంకోశములను వెల్లడించాయి. కాని యీ వివరణ అంతా భయాన్ని కల్గించే భావంలో పెట్టితే ప్రయోజనంలేదు. వారి పరిపాలన వలన ప్రజాస్వామ్యమునకు ఏ విధంగా దెబ్బ తగులుతుంది? బహుపక్షప్రజాస్వామ్యం

—కొరవ 11 వ పేజీలో

మాడర్న్ థియేటర్సువారి 'వీరకంకణం'లో రేలంగి హాస్య సన్నివేశం.

కథాతరంగం

## త్యాగమూర్తి

ఎల్. వి. రావు

ఆకాశంలో మబ్బులు గాఢంగ అలుముకుంటున్నాయి. సన్న, సన్నగా ఈదరగాలి వీస్తున్నది. మినుక్కు మినుక్కు మంటూ అక్కడక్కడా మినుగురు పురుగులు కనపడుతున్నాయి. కీచురాళ్లధ్వని వినిపిస్తున్నది. ఉన్నట్టుండి దూరాన పొలాలలో నక్కలు కూస్తున్నాయి.

నిశిరాత్రి అయినా, రంగపురం పడమటి వీధి చివర చెరువుగట్టుదగ్గరవున్న పూరిగుడిశలో, కుక్కిమంచంలో ఒక ప్రాణిమాత్రం తీవ్రవిచారంలో మునిగివున్నది. మధ్యమధ్య అతిబరువుగా, నీరసంగా ఊపిరిపీలుస్తున్నది. జీవితంమీద నిరాశ, నిస్పృహాలు ముఖంలో కనపడుతున్నాయి. శరీరంఅంతా కృశించి పాలిపోయివున్నది. కండ్లుమాత్రము చాలా లోతుకుపోయి, భయంకరంగా వున్నాయి. అప్పుడప్పుడూ దనికొరకో వీధివాకిలివైపు ఆశతో చూస్తున్నది. ఉన్నట్టుండి దూరంనుంచి పాదాలశబ్దం వినపడగానే ఆశతో.

"అమ్మాయీ, పద్మా, పద్మా," అని పిలిచింది. యింట్లోకివచ్చిన పద్మ "ఏమమ్మా యింకా మేలుకొని వున్నావేం?"

"ఇంతదాకా ఎక్కడ వున్నట్లు తల్లీ?"

"మందుకిపోయిన వెంకన్న మామయ్య ఎంతదాకా రాకపోతే అలా వెళ్లివచ్చానమ్మా."

'ఎందుకుతల్లీ, నేను యింకా బ్రతుకుతాననేనా? మీ ఆశ.'

'ఏం, ఎందుకు బ్రతకకూడదమ్మా? ఏమంత ప్రాణంపోయింది, నలభైఏళ్లు ఒక వయసా అమ్మా? రాత్రింబగళ్లు యీలా ఆలోచిస్తూ ఎందుకు ఆరోగ్యం పాడుచేసుకొంటావు, విశ్రాంతి తీసుకో.'

"పిచ్చితల్లి, యికనాకు ఎక్కడవిశ్రాంతి. ప్రశాంతమైన ప్రకృతి ఒడిలో విశ్రాంతి చెందాలసిందే. నాకైనేను చింతపడటములేదు. అర్థంపర్థం తెలియని నీబ్రతుకు ఏమౌతుందో? ఏమో?"

"నాకైనవు బెంగపెట్టుకొని, ఆరోగ్యం పాడుచేసుకోవడం ఏమంత బాగాలేదు. ఎలా జరగాలో అలానే జరుగుతుంది."

దూరాన పాదాల చప్పుడు వినిపించింది. వాకిట్లోకివెళ్లి పద్మ చూచింది. వెల, వెలపోయిన మొహంతోవచ్చిన వెంకన్న కన

—కొరవ 8 వ పేజీలో

ఆస్ బెస్టాస్ సిమెంటు రేకులు
టింబరు
మావద్ద అన్నిసైజులలోను శ్రేష్ఠమైనవి - మిక్కిలి గట్టిదనమైనవి లభింపగలవు.
స్టాకిస్టు
వాకిచర్ల వీరయ్యశెట్టి
సంతపేట ఫోను : 143. నెల్లూరు

కాకర్ల కామాక్షయ్యగారి పక్షవాతనివారణౌషధి
ఒక వారమునకు ఔషధము రూ. 7/- లు. ప్యాకింగ్‌పోస్టేజి వేరు.
కాకర్ల వెంకటప్పయ్య

# నెల్లూరు ముచ్చట్లు

విమర్శకుడు

## ప్రమాదవశం మృతులు

[illegible]

## క్రొత్త డి. యస్. పి

[illegible]

## పత్తివారి డిన్నరు

[illegible]

## జవ్వాజి సుబ్బరాయగుప్త గారి అస్వస్థత

[illegible]

## గౌరమ్మగారి కాలధర్మం

[illegible]

## పోలీసు దురుసుతనము

[illegible]

## మోపూరు ధర్మసంస్థ

[illegible]

## గండవరం స్త్రీహత్య

[illegible]

## చక్కారరెడ్డిపై హత్యా ప్రయత్నం

[illegible]

## లారీక్లీనర్ మరణం

10 వ తేదీ రాత్రి ... M.S.C. ... [illegible]

## అధికార వర్గం

[illegible]

## మాళవ్య సాహిత్య మండలి

[illegible]

## భూదానోద్యమ విరాళములు

[illegible]

## 'తుఫాను' ప్రదర్శనం

[illegible]

## మైకానైట్ ఫ్యాక్టరీకి ప్రభుత్వ సహాయం

[illegible]

## సైకిల్ దొంగతనం

[illegible]

## టౌన్ ప్రెస్ వర్కర్సు సంఘ మహాసభ

[illegible]

## పింగాణి కార్మికులసమ్మె

[illegible]

## కుటీర వస్త్రప్రదర్శనము

[illegible] ... డాక్టర్ లక్ష్మిగారు ప్రదర్శనము ప్రారంభించారు, శ్రీ బెజవాడ రామచంద్రారెడ్డి ప్రభృతి ప్రముఖులంతా ప్రదర్శనము నాసక్తితో సందర్శించారు.

## గూడూరు తాలూకా గ్రామోద్యోగుల సభ

22 తేది మధ్యాహ్నం 1 గంటకు ... టాకీసులో గూడూరు తాలూకా గ్రామోద్యోగుల సభ, ఆంధ్ర రాష్ట్ర గ్రామోద్యోగుల ... శ్రీ ... [illegible]

## బజారు దరలు

| | | | |
|---|---|---|---|
| [illegible] | పుట్టి 1 కి రు. | | 357-0-0 |
| [illegible] | ,, | ,, | 310-0-0 |
| [illegible] | ,, | | 325-0-0 |
| [illegible] | | ,, | 280-0-0 |
| [illegible] | | ,, | 240-0-0 |
| [illegible] | | ,, | 260-0-0 |
| [illegible] | | ,, | 240-0-0 |
| [illegible] | | ,, | 350-0-0 |
| [illegible] | | ,, | 430-0-0 |
| [illegible] | | | 46-0-0 |
| [illegible] | ,, | ,, | 40-0-0 |
| [illegible] | | సేరు 1 కి | 17-8-0 |
| [illegible] | | ,, | 16-0-0 |
| [illegible] | | ,, | 32-0-0 |
| [illegible] | | ,, | 18-0-0 |
| [illegible] | | 1 కి | 2-5-0 |
| [illegible] | | ,, | 1-12-0 |
| [illegible] | | ,, | 0-10-0 |
| [illegible] | | ,, | 2-2-0 |

## ధాన్యం 'లోను' కుంభకోణం

[illegible]

# గూడూరు వార్తలు

** మా విలేకరి **

## రైల్వేస్టేషన్ పునర్నిర్మాణం: శంకుస్థాపన

[illegible]

## హరిజనునికి బరిశెపోటు

[illegible]

## రూ 8600 ల చోరీ

[illegible]

## ప్రజాసోషలిస్టులు

[illegible]

## మేస్త్రీల మహాసభ

[illegible]

## కాటన్ మార్కెట్

[illegible]

## కాలజ్ఞాన తత్వాలు

[illegible]

## మంత్రివర్గ విస్తరణ

[illegible]


**NEW ARRIVAL**

* * *

Pan, Penguin, Pyramid, Popular, Dell and Dantam etc., English books are ready for sale. We request you to visit our stall.

**VENUS BOOK HOUSE**

*Trunk Road — Nellore*


[illegible] కోర్టులో

O. S. 5 of 51. E. P. 131 of 56.

[illegible]

నెల్లూరు కో. అర్బన్ బ్యాంకు Ltd.,
పిక్స్‌డు డిపాజిట్లు:- రూ. 10/- లు తక్కువ కాని మొత్తములను 6 నెలలు మొదలుకొని 5 సం॥ల వరకు 100-కి సం॥ 1-కి 3½% మొదలు 5½% వరకు ఆయా కాలమును మొత్తమును అనుసరించి వడ్డీ కట్టియివ్వబడును. ఈ రేట్లు కొద్ది కాలం వరకే అమలులోనుండును. పైకము నుదాచిపెట్టకోరదలచినవారు యీ అవకాశమును వుపయోగపరచుకొనవలెనని కోరడమైనది

—: బిల్లులు :—
Bills, వ్యాపారము, అన్నిరకముల డిపాజిట్లు తదితర బ్యాంకింగు పనులు కూడా చేయుచున్నాము. వివరములకు:- కార్యదర్శిని కనుగొనవలెను.
—కె. వరదాచార్యులు - కార్యదర్శి

పసిరికలు - కామెర్లు
భయపడ పనిలేదు
★
డాక్టరు సి. రామయ్యంగారు,
రంగనాయకులపేట — నెల్లూరు.

కర్నూలు డి॥ ము॥ కోర్టులో
S. C. 230 of 55. E. P. 840 of 56.
బ్రాహ్మణపల్లె పెద్దకొండారెడ్డి —అర్జీదారు.
బోయ రామన్న —రెస్పాండెంటు.
యీ నెంబరులో ప్రతివాది తాలూకు షెడ్యూలు ఆస్తులు 1-7-1957 తేదిన పై కోర్టులో వేలము వేయబడును.
షెడ్యూలు:-(1) యినాం స. నె 168 రు య 1-85 ట్లు శిస్తు రు. 0-15-0 బోయవాని పట్టె (వుంక్) తుమ్మెనిపంపు (2) యినాం నెం. 170/2 రు, య 0-70 సెంట్లు, శిస్తు రూ. 0-6-0 లు. తుమ్మెనిపంపు.
—ఆర్. వెంకటరావు - అర్జీదారుఅడ్వకేటు.

కర్నూలు డి॥ ము॥ కోర్టులో
S. C. 76 of 56. E. P. 23 of 57.
వెంగనాని రామిరెడ్డి —వాది.
మహబూబుబీ వగైరా —ప్రతివాద్లు.
యీ వాది ప్రతివాద్ల స్థిరాస్తులను వేలము వకు కోరినాడు. వేలంపాయిదా 1-7-1957 తేదిన పగలు 10 గంటలకు ప్రారంభమగును. కావలసినవారువచ్చి సవాలు చేయవచ్చును.
—జె. సి. నాగప్ప - అడ్వకేటు.

పాతపుస్తకాలకు-కొత్తపుస్తకాలు
మీవద్దవుండే పాతపుస్తకాలు మావద్ద యిస్తే పరిశుభ్రముగా బైండుచేసి కొత్త పుస్తకాలువలె తయారుచేసి యిస్తాము.
—మేనేజరు-జమీన్ రైతు.

# త్యాగమూర్తి

కె.వి. పేఠేరావు]

వచ్చాడు. "ఏం మామయ్యా! మందు తెస్తానని పోయినవాడివి, యిప్పుడు వస్తావేం?"

'ఏం చెప్పనమ్మా! నేను పొయ్యేటప్పటికి డాక్టరుగారు పొరుగూరు వెళ్లారు. వచ్చిందాకా వుండి మందు అడిగాను. ఫీజు చెల్లిస్తేగాని, యివ్వడానికి వీల్లేదన్నాడు. ఎంత దూరం ప్రాధేయపడినా, లాభం లేకపోయింది. మనబోటి పేదవాళ్లగతి అంతాయింతేనమ్మా?'

"అయితే యిప్పుడెలా చెయ్యడం?"

మంచములోవున్న రోగికి ఆయాసం, నాలుక ఎక్కువ అయి కొట్టుకలాడుతూంది. పద్మ, వెంకన్న ఆ అభాగ్యురాలి పడేబాధ చూస్తూ కన్నీరు కారుస్తున్నారేగాని, అంతకన్నా ఏమి చెయ్యలేక పోయారు. బయట తీవ్రంగా తుఫాను ప్రారంభమైంది. ఆకాశంలో ఒక్క మెరుపు మెరిసి, వురుం వురిమింది. ఇంట్లో ప్రాణి గిలగిల తన్నుకుని పిగురుకు పోయింది. దీపం ఆరిపోయింది. బయట గుడ్లగూబ అరుస్తూ వెళ్లింది. అమ్మా! అంటూ ఆక్రందం చేస్తూ తల్లిశవంమీద నిలువునాపడిపోయింది పద్మ.

## 2

రంగపురం అంతపెద్ద ఊరుగాదు. మరి అంత పల్లెటూరుగాదు. మధ్యరకం. ఊరికంతకు సుబ్బానాయుడు గొప్ప ధనికుడు. చుట్టుపట్ల ఆ మాత్రం ఆసామి లేడనే చెప్పాలి. ఆ గ్రామ పంచాయితీబోర్డుకు ఆయనే ప్రెసిడెంటు. సుబ్బానాయుడు బాగా తలపెరిగిన మనిషి. ముఖం చూస్తే చాలా లోతైనమనిషని, హృదయంలో ఉండే క్రౌర్యం బయటికి కనబడకుండా దాస్తాడని చెప్పక చెప్తుంది. నాయుడు భార్య, మహాలక్ష్మి నిజంగా మహాలక్ష్మే! ఉత్తమ సత్యకాలపు మనిషి. వాండ్లకు ఒక్కగాను ఒక్క కొడుకు; పేరు మధు. ముమ్మూర్తులా తల్లిపోలిక. పట్నంలో బి. యే చదువుచున్నాడు. సెలవులకు యింటికి వచ్చాడు.

సాయంకాలం షికారుగా అలా చెరువు వైపు పోయినాడు. సందు చివరవున్న పాలికాపు యింటివైపు పద్మ కొరకు చూచాడు. కాని యిల్లంతా బోసిపోయినట్లుంది. ఎంతో కళకళలాడుతువున్న యిల్లు యీలా నిర్జీవంగావుండి పోయిందేమా, అని విస్తుపోయి చూస్తున్నాడు. ఆ దారిన పోతున్న నర్సిగాడు నాయుడుగారి కొడుకు అలావుండడం చూచి.

'ఏంటి బాబయ్యా అలా చూస్తున్నారు?' అన్నాడు. "ఏం లేదురా, ఆ ఇల్లు అలా నిర్జీవంగా ఉన్నదేమా అని. 'అదా!' ఏమున్నది బాబయ్యా, యీమధ్య మనవూళ్లో రెండు చిన్న సంగతులు జరిగాయనుకొన్నారు? పాపం ఆ రెయ్య దిక్కులేనిచావు చచ్చాడు. మొగుడు పోయాడనే దిగులుతో నర్సమ్మ మంచంలోపడి కూడు, గుడ్డకు మొహంవాచి చచ్చింది. పద్మ చాలాకాలం యిక్కడే వుండి నానాయిబ్బందులు పడింది. కాని కొన్నిరోజులు పోయాక, వాండ్ల తల్లివంక దూరపు చుట్టము వెంకన్న అనే ఆయనవచ్చి పిలుచుకుపోయాడు.'

'ఏ ఊరికి! తెలుసటరా?'

'వాండ్లకు, రెండు ఎకరాల పొలం వున్న దిగా, అదేమైంది!'

"ఏమౌతుంది, అంత మహారాజుల వలకే కదూ! వున్నసంగతి ఎట్లా తెలుసుకున్నావ. మీ తండ్రిగారు అన్యాయంగా వాండ్ల ఆస్తి లాక్కొని నానాహింసలు పెట్టాడు. దాని ఫలితంగా ఆ కుటుంబం యిలా అయి పోయింది. వస్తాను బాబయ్యా ఏమీ అనుకోవద్దు.'

మధు మౌనంగా వున్నాడు. చిన్నప్పటి మంచి తావు, పద్మ తనతోటలో బావివద్ద వున్న గున్నమామిడి చెట్టుక్రింద ఆడుకోవడం, ఆ చెట్టుక్రిందే తనతో కూడా పెరిగిన కోర్కెలు, చేసుకొన్న బాసలు, ఒకటొకటే స్మృతి పథంలో మెదిలిపోతున్నాయి. తనకు తెలియకుండా, అలా ఎంతసేపువున్నాడో, నౌకరు కొండాయివచ్చి పిలిచినదాకా స్పృహకు రాలేదు. ఇంటికి వెళ్ళగానే, వాండ్లనుగురించి అడగాలనుకొన్నాడు. కాని, అడగలేక పోయాడు. ఏదో యింతతిని గదిలోపడిపోయి పడుకొన్నాడేగాని, నిద్రపట్టలా.

మసక మసక వెలుతురు వస్తున్నది. పక్షులు కిలకిల లాడుతున్నాయి. పాలేరులు అరకలు తోలుకొని పొలాలకు పోతున్నారు. మధు ఎప్పుడు లేచాడో, ఏమోగాని అలా ముక్తాపురంవైపు పోసాగాడు.

## 3

ముక్తాపురం ఓ కుగ్రామం. వర్షాలు సరిగా కురవనందున పంటలు సక్రమంగా పండటము లేదు. అందుచేత దారిద్ర్యంతో బాధపడుతున్నారు. అలాంటి సంసారాలలో వెంకన్నది ఒకటి. వెంకన్న యింటినిచూస్తే బాగా బ్రతికిన సంసారంగా కనపడుతుంది. వెంకన్న ఉత్త అమాయకుడు. భార్య కాంతమ్మ నోటికి వెరుస్తాడు. కాంతమ్మ, గయ్యాళే కాకుండా, పట్టి పిసినారి. చుట్టపుచూపుగా యింటికి పెనిమిటి తీసుకొచ్చిన పద్మ యిక్కడే స్థిరంగా నిల్చిపోవడంవలన, పద్మను చూస్తే బొత్తిగా పడదు. ఆదరించేవాండ్లు లేక అలా కాలం వెళ్ళబోస్తున్నది.

దొడ్లోవున్న పద్మకు ఎవరో పిలిచినట్లు వినిపించి వాకిట్లోకివచ్చి తొంగిచూచింది.

"వెంకన్నగారు వున్నారాండీ!" అడిగాడు.

తనను తాను సంబాళించుకోలేకపోయింది. అలాగే దిగాలుపడి చూడసాగింది. తనను వెదుక్కుంటూ, యింతదూరం మధు వస్తాడనుకోలేదు.

పద్మను గుర్తించిన మధు—

'బాగున్నావా పద్మా? అలా దిగాలుపడి చూస్తావెందుకు! మరిచిపోయినావా ఏం?'

ఉలిక్కిపడి 'ఆ! ఏమీలేదు. చిన్ననాటి యీ తోట పద్మ మీకు యింకా జ్ఞాపకం ఉన్నదా అని?'

'అలా అనుకోవడం దేనికి? జ్ఞాపకం లేకపోతే ఇంతదూరం వెదుక్కుంటూ వస్తానా?'

పద్మ మౌనంగా వుండిపోయింది.

మధు చెప్పసాగాడు. 'నిన్ననే పట్నం నుంచివచ్చాను. నీకొరకు మీయింటికి వెళ్లాను. యిల్లునిర్జీవంగావున్నది. యితరులవలన అంతా విన్నాను. మాతండ్రి చేసినపనికి, నిన్ను క్షమాపణ కోరుకొంటున్నాను.

"జరిగి పోయినదానికి, విచారిస్తే ఏం లాభం".

'నీవు ఏమీ అనుకోకపోతే నీతో సంగతి చెప్పాలనుకొంటున్నాను.'

"ఏమిటా సంగతి"

'నీవు నీయింటికి రాకూడదూ?'

'వచ్చి ఎలా బ్రతకడం?'.

'నీ కాభయం అక్కరలేదు, నేను ఉన్నాను గా?'

పద్మ ఆలోచించసాగింది. తల్లి బ్రతికి వుండగా తనకు చెప్పినసంగతులు ఒకటొకటే జ్ఞాపకానికి వస్తున్నాయి.

'ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నావు?', అన్నాడు మౌనంగాఉన్న పద్మను చూస్తూ.

'ఏమీలేదు, ప్రాయంలో ఒంటరిగావున్న ఆడదానికి యీ సంఘంలో ఎంత గౌరవం వుంటుందోనని?'

ఒక్కసారి నవ్వి, 'అదా నీ సంశయం. నీకు భయంలేదు. నిన్ను వివాహం చేసుకోదలచాను.'

యీ మాట వినగానే ఆశ్చర్యపోయి—

'నిజంగానా మధూ?'

'నీకా సంశయము ఎందుకు కలిగింది?'

'ఎలా కలగకుంటుంది? నీకు, నాకు ఎంతో వ్యత్యాసం. నీవు లక్షాధికారి బిడ్డవు. పైగా చదువు సంస్కారంగలవాడివి. ఉన్నత వంశస్థుడవు. నేనో, అన్నింటికీ విరుద్ధం.'

'ప్రేమకు, వీటికి ఏమి సంబంధం ఏమిటి? నిన్ను గాఢంగా ప్రేమిస్తున్నాను'.

'మన వివాహానికి మీ తండ్రిగారు అంగీకరిస్తారనేనా?'

'మా తండ్రిని ఒప్పించే బాధ్యతనాది. ఒక వేళ కాదంటే బ్రతికినంతకాలం యీలాగ ఉండిపోతాను.' అన్నాడు దృఢ స్వరంతో.

'ఎంతమాట! నాకొరకు మీతల్లి తండ్రులను వదులుకొంటారా? మధూ! నీకొరకు ఏమైనా చేస్తాను. తల్లి తండ్రి లేకగాదు, ఆస్తి పాస్తులు కూడా......కాని నీవు కావాలి.'

చెప్పలేని ఆనందంతో పద్మ మధు కండ్లలోకి తీయగా, జాలిగాచూస్తూ "మధూ" అంది.

ఎవరో వస్తున్నట్లు అలికిడిఅయింది. ప్రేమికులు దూరంగా జరిగారు. వచ్చినతను ఎగాదిగాచూచి.

'ఎప్పుడువచ్చారు మధు గారు' అన్నాడు.

'యిప్పుడే, పద్మను చూదామని. అంతా బాగున్నారా?'

'ఆ—ఏమి బాగోలేండి మాబోటి పేద వాండ్ల బాగోగులు.'

'చూడు వెంకన్నా! నీతో ఒకటి చెప్పాలనుకొంటున్నాను.'

'ఏమిటి బాబయ్యా'

'ఆ ఏమంత గొప్పసంగతేమి లేదు పద్మను పెండ్లి చేసుకొందామనుకొన్నా. నీయిష్టమేమిటి?'

'మీరు ఆలోచించుకొని అంటున్నారా? మీ, మా అంతరాలు ఏమిటి? మీ తండ్రిగారు ఒప్పుకొంటారనేనా? సంఘం ఒప్పుకొంటుందా?'

'మా తండ్రిని ఒప్పించే బాధ్యత నాది? సంఘంగురించి నాకేంభయంలేదు.'

'ఏమోబాబయ్యా. నాకేం బోధపడకుండా వుంది. పాపం పద్మ వుత్తఅమాయకురాలు, ఏ ఆసరాలేదు. తీరా నమ్మించి మోసం చేయకండి'

'ఎప్పటికీ అనుకోవద్దు, మరవెళ్ళివస్తాను.'

'మంచిది బాబయ్యా'—

## 4

రాత్రి 8 గంటలైవుంటుంది. సుబ్బానాయుడు అప్పుడే భోంచేసి వరండాలో కుర్చీలో కూర్చొని మహాలక్ష్మమ్మ యిచ్చే తమలపాకులు వేసుకొంటున్నాడు. పాలేరు కొండాయి ఎడ్లావులకు పాలు పితుకుతున్నాడు. షికారుకు పోయిన మధు అప్పుడే యింట్లోకివచ్చాడు.

'యింత పొద్దుపోయేదాకా ఎక్కడ వున్నావు నాయినా' అంది తల్లి.

'అలా చెరువువైపు పోయానమ్మా'

'చూడు నాయనా, నీకు యీ వేసవి సెలవులలోగానే పెండ్లి చేదామనుకొంటున్నాము. సంబంధంకూడా నిశ్చయమైంది.

—కొరవ 10 పేజీలో

# — పల్లెలు —

## చింతోపు 'టీ'

పార్లమెంటు సభ్యులుగా ఎన్నికైన శ్రీ బెజవాడ లక్ష్మీనరసారెడ్డిగారి గౌరవార్థం 16 తేది సాయంకాలం నెల్లూరు తాలూకా చింతోపులో శ్రీ పెరమారెడ్డి విజయరాఘవరెడ్డి గారు చక్కని తేనీటివిందు గావించారు. గ్రామస్థులు పెక్కుమంది పాల్గొన్నారు.

—మా. వి.

* * *

## వెంకటగిరి వార్తలు

తాలూకా బలిజ సంఘీయుల మహాసభ గత 30 తేది చింతగుంట గ్రామంలో శ్రీ కొట్టడి విశ్వనాథంగారి అధ్యక్షతన జరిగింది. శ్రీ బొక్కసం రామకృష్ణయ్యగారు స్వాగత వచనాలు పలికారు. శ్రీయుతులు ఇంటి కృష్ణారావు, పి. రామకృష్ణయ్య, తిక్కవరపు రామయ్య, బారు వెంకటసుబ్బయ్య గారలు ఉపన్యసించారు. వెంకటగిరిలో తాలూకా బలిజ మహాసభ జరుపవలసినట్లు; వెనుకబడిన జాతులవారికి యిచ్చు సౌకర్యాలన్నీ వీరికీ కల్గించాలని; యీ సంఘీయులకు ఉచిత భూవసతి, గృహవసతి కల్పించాలని; రక్తదాత శ్రీ యస్. వి. నరసింహారావును తాలూకా మహాసభ సందర్భంలో సన్మానించాలని తీర్మానించబడింది.

* * *

గత 25 నుండి 1 తేది వరకు పోలేరమ్మ శిలావుత్సవ కమిటీ యాజమాన్యాన, నిత్య పూజలు, ఆరాధనలు, అన్నదానాలు, సంబరాలు వైభవంగా జరిగాయి.

* * *

కమ్యూనిస్టు పార్టీ వారు 5 తేది కేరళ దినోత్సవంతోపాటు, బూర్జువా పద్ధతైన, తేనీటి విందుకూడా గావించారు.

—మా. వి.

## తంగెళ్లపురం తీర్మానాలు

కాళహస్తి తాలూకా తంగెళ్లపల్లి కిసాన్ సమ్మేళనంవారు 6 తేది సర్వోదయ కుటీరంలో శ్రీ పి. సుబ్బరామదాసుగారి అధ్యక్షతన సమావేశమై, క్రొత్తగా కాపురాలు చేరిన వారికి బ్లాక్ డెవలెప్మెంటువారు మంచినీటి వసతి కలుగజేయాలని; ఈ గ్రామ వ్యవసాయాభివృద్ధికి దోహదమివ్వవలసిందిగా ఎస్టేటు మేనేజరుగారిని అభ్యర్థిస్తూ; యీ నూత్న గ్రామ శంఖుస్థాపనోత్సవం మేనెలలో జరుపుటకు నిర్ణయిస్తూ; నీలం. కళా. పెద్దిరెడ్డి మంత్రిత్రయాన్ని యీ శంఖుస్థాపనోత్సవానికి ఆహ్వానించవలసినట్లు; యీ క్రొత్త గ్రామానికి "సర్దార్ దాస్ నివాసపురి" మని నామకరణం చేయుటకు తీర్మానించబడింది.

—ఓ.-వి.

* * *

## పొదిలి పంచాయితీ సంఘం

పొదిలి తాలూకా పంచాయితీ అధ్యక్షుల సంఘానికి శ్రీ గాదం కృష్ణారెడ్డిగారు అధ్యక్షులుగ, శ్రీ ఆరవీటి వెంకటాద్రియ్యగారు ఉపాధ్యక్షుడుగ, శ్రీ కాటూరు నారాయణస్వామిగారు కార్యదర్శిగా, శ్రీ కటకం శ్రీరాములుగారు సంయుక్త కార్యదర్శిగా, శ్రీ మాలపాటి సత్యనారాయణగారు కోశాధికారిగా; శ్రీయుతులు మాలపాని గురవయ్య, మర్రిరాల బాలనరసయ్య, ఇత్తల చెన్నయ్య, కరిచేటి వెంకటసుబ్బయ్య గారలు కమిటీ సభ్యులుగా ఏకగ్రీవంగా ఎన్నుకోబడ్డారు.

—ఒక ప్రెసిడెంటు.

* * *

## పొదలకూరు శిక్షణ

సమాజాభివృద్ధి కేంద్రంవారి ఆధ్వర్యాన, ఆయిదవ గ్రామసాయకుల శిక్షణశిబిరం గత 22 నుండి నాలుగురోజులు జయప్రదంగా జరిగింది. 18 మంది ఉపాధ్యాయులు, 11 మంది పంచాయితీల కార్యకర్తలు, 6 మంది గ్రామ సేవాసంఘసభ్యులు — మొత్తం 43 మంది గ్రామసాయకులు శిక్షణపొందారు. శిబిరాన్ని ప్లానింగుఆఫీసరు శ్రీ రామచంద్రారెడ్డిగారు ప్రారంభించారు. నాలుగురోజులు వివిధ విషయాలపై ఉపన్యాసములు జరిగినవి. బి. డి. ఒ. రామస్వామిరెడ్డిగారి మంగళాచరణంతో 25 తేది శిబిరం ముగిసింది.

—మూర్తి

* * *

## అనుమసముద్రం చెరువు

బీరాపేటికి ఆనకట్ట నిర్మించవలసిన అవసరాన్నిగూర్చి మా శాసనసభ్యులు, మంత్రివర్యులు డాక్టర్ గోపాలరెడ్డిగారికి ఎన్నో పర్యాయములు మనవిచేసుకుంటిమి. కాని ఇంతవరకు దానిమీద ఏచర్య జరగలేదు. ప్రతి సంవత్సరం పైర్లు బొందుపోతున్నవి. ఆనకట్ట ఏర్పడనిదే, యీ చెరువుక్రిందవున్న 3, 4 గ్రామాలవారం వలసపోవలసిందే. మా దీనావస్థనుగూర్చి రెడ్డిగారికి తిరుగా జ్ఞాపకంచేస్తున్నాము.

—పెనుమాదుల కామిరెడ్డి

* * *

## తాళ్లూరు న్యూస్

7 తేది, జాతీయవికాస సేవాకేంద్రం ఆధ్వర్యాన ప్రపంచ ఆరోగ్య దినోత్సవం జరిగింది. బి. డి. ఓ. శ్రీ మాన్ సింగుగారి అధ్యక్షతన జరిగినసభలో తెలుగు పండితులు శ్రీ సుబ్బయ్యశర్మ, సాంఘిక విద్యా ప్రచారకుడు జార్జి గర్హార్ట్ ప్రభృతులు ఉపన్యసించిరి. పప్పెర మెంట్లు పంపకంగూడా జరిగింది.

* * *

హరిజన దినోత్సవంగూడా ఎన్. ఇ. ఎస్. యాజమాన్యాన్నే వైభవంగా జరుపబడింది. హైస్కూలు హెడ్మాస్టరు శ్రీ ఒంగోలు సుబ్రహ్మణ్యంగారి అధ్యక్షతన జరిగిన సభలో మాన్‌సింగుగారు ఉపన్యసించారు. పేద హరిజనులకు వస్త్రదానం, ఆటల పోటీలలో గెలుపొందినవారికి బహుమతులు పంచారు. గ్రామసేవకుడు యస్. వి. రంగారెడ్డిగారు వందన సమర్పణం గావించారు,

—వి. నాగేశ్వరరావు.

* * *

## చిన చెరుకూరు వార్షికోత్సవం

ఆదర్శ ప్రజాసేవకుని కల్గిన ఆదర్శగ్రామం చిన చెరుకూరు బోర్డు సీనియర్ బేసిక్ పాఠశాల సప్తమ వార్షికోత్సవం గత 29 న, జిల్లా ప్రత్యేక విద్యాశాఖాధికారి శ్రీ పి. రంగయ్యనాయుడుగారి అధ్యక్షతన విజయవంతంగా జరిగింది. శ్రీయుతులు వెంకటరాజా, నాగభూషణంగారల ఉపన్యాసాలు; అల్పాహారవిందు; నాటక ప్రదర్శనాలు; హెడ్మాస్టరు ఆకిలి మల్లికార్జునయ్యగారి ధన్యవాదాలతో సభ ముగిసింది ... కార్యసారిణి.

—ఓ. వి.

* * *

## వేదాయపాళెం రామనవమి

నాలుగైదేళ్లుగా పాడుబడి, పుష్పవాలు లేకుండా వుండిన రామాలయంలో, ఈ ఏడు యువకులు పూనుకొని రామనవమిని అత్యంత వైభవంగా జరిపారు. కళ్యాణ మహోత్సవం కనులపండువుగా జరిగింది. శిథిలావస్థలోవున్న యీ దేవాలయాన్ని పునరుద్ధరించాలని యువకుల అభిలాష. యువకుల యీకృషికి దాతలు దోహదమివ్వ ప్రార్థన. ఈ సంవత్సరం పుష్పవాలకు సాయపడిన వారందరికీ మా కృతజ్ఞత.

నాస్తికత పెరుగుతున్న యీ రోజులలో, యువకులలో ఆస్తికత్వంపై అభిలాష గలుగడం అభినందించదగిన విషయం.

—ఒక ఆస్తికుడు

* * *

## ముదివర్తిపాళెం సెంటరు

ఇందుకూరుపేట జాతీయ విస్తరణ సేవాకేంద్రమువారి ఆధ్వర్యాన, కోళ్ల వుత్పత్తి పెంపక కేంద్రం, ఆధునిక సౌకర్యాలతో జిల్లా వెటర్నరీ ఆఫీసరు శ్రీ సి. శ్రీరాములు నాయుడుగారిచే ప్రారంభించబడింది. కలెక్టరు శ్రీ మొహిబుల్లాగారు అధ్యక్షత వహించారు. ఈ కేంద్రాన్ని పూర్తిగా వినియోగించుకొని, మంచిజాతి కోళ్లను అభివృద్ధి చేసుకోవలసిందిగా గ్రామస్థులకు విజ్ఞప్తిచేశారు. జిల్లా ప్లానింగ ఆఫీసరు శ్రీ అన్నదేవుల రామచంద్రారెడ్డిగారు యిలాంటి కేంద్ర అవసరం ఎంతో కలదని చెప్తూ, నాటుకోళ్ల స్థానంలో మంచిరకం కోళ్ళను అభివృద్ధి చేయాలని విజ్ఞప్తిచేశారు. బ్లాక్ డెవలెప్మెంటు ఆఫీసరు శ్రీ టి. వి. కామేశ్వరరావుగారు మాట్లాడుతూ, వెటర్నరీ హాస్టలుకు శ్రీ కె. వెంకురెడ్డిగారు 4 ఎకరాల భూమినిచ్చారని, భవన నిర్మాణానికయ్యే 18 వేల రూపాయలలో గ్రామస్థులు సగం భరించుటకు సమ్మతించారని, యీ గ్రామం ఆదర్శగ్రామమైనందున అన్ని సౌకర్యాలు కల్పించబడుతున్నవని వివరపరచారు. టీ, సంగీత కాలక్షేపం గూడా వుండినవి.

—ఓ. వి.

* * *

## పులికొల్లు హరిజన దినోత్సవం

పొదలకూరు సమాజాభివృద్ధి కేంద్రం ఆధ్వర్యాన పులికొల్లు వెంకటాపురం గ్రామంలో గత 30తేది హరిజన దినోత్సవం జరిగింది. మెడికల్ ఆఫీసరు శ్రీ యం. బసవరాజుగారు సభకు అధ్యక్షత వహించారు. బి. డి. ఓ. శ్రీ యం. రామస్వామిరెడ్డి ప్రభృతులు హరిజనులకు ప్రభుత్వం చేస్తున్న సహాయ కార్యక్రమాలను వివరించారు. ఇళ్ళను శుభ్రంగా వుంచుకున్న హరిజన గృహిణులకు, ఆరోగ్యంగావున్న హరిజన శిశువులకు బహుమతులు పంచబడినవి. రాత్రి సహపంక్తి భోజనం జరిగింది.

—శకుంతలాబాయి

* * *

## చెల్లాయపాళెం సభ

1 తేది క్రొత్తిపాజాలు ప్రవేశపెట్టు సందర్భంలో, స్థానిక జిల్లాబోర్డు పాఠశాల ఆధ్వర్యాన బహిరంగసభ జరిగింది. హెడ్మాస్టరు శ్రీ పి. లక్ష్మణరెడ్డిగారు అధ్యక్షత వహించారు. జి. వెంకయ్య, యస్. యం. కొండయ్య, కె. వెంకటేశ్వర్లు ప్రభృతులు నయాపైసను గూర్చి, ఛాలివాహనశకమును గూర్చి వివరించిరి. అధ్యక్షులు క్రొత్త నాణెములు, క్రొత్త పంచాంగమును ప్రవేశపెట్టుటలో ప్రభుత్వ వుద్దేశ్యాన్నిగూర్చి, పిల్లలవిద్యావిషయమై తల్లిదండ్రులు చూపవలసిన శ్రద్ధనుగూర్చి ఉపన్యసించారు.

—ఓ. వి.

* * *

## నాయుడుపేట పంచాయితీ

గ్రామస్థుల పోట్లాటలేగాని, గ్రామ సంక్షేమ కృషి మృగ్యమంటున్నారు ఒక పౌరుడు. యదార్థమైన విషయాలను సవివరంగా వ్రాయమని ఆ శ్రేయోభిలాషిని కోరుతున్నాము.

---

## శివారెడ్డి పద్యాలు

### గోదావరి ప్రమాదం

చచ్చిజావనోళ్లు జన్నె శేషపద్మన్న,
వుండి చేసెదేమి రండముగలాం?
ప్రాణ్ణ శెంద కొండ్రు పల్నప్పమైనారో?
పదవమునిగి, ఏమి ఫాయిదగలది?

పదిమందితోటి మృత్యువు
యది పెళ్లంటారుపెద్ద, లా రాముని సన్నిధి, పావన గోదావరి
నది ద్రెల్లిన యాత్రికులకు వరకమగలదే?

మాలధరమునేళ్లో; మోటారుకార్లేళ్లో,
భక్తశేళ్లో, మనులు భాగ్యశేళ్లో
మరిసిపోనదయ్య మూర్ఖ ముచ్చట్లు
కల్లజగము! చావు భాయమనుము.

### చోరి

పిచ్చగాడు గొతులచ్చిన్న వారింట్లో
కన్నమేసి దావుకొన్న దేంది?
దొంగకైన, శేద దొంగకైన మాటకైన
యింతో యింతో బుజ్జ యవసరమ్ము.

### నీలం దొరబిడ్డ

ఆసలా, కరువుబత్తో యూరేసి రూపాయ
లెక్క పెడితి జీత మెల్లజరును,
దొమ్మలున్న రెడ్డి దొంబిడ్డ పీతం!
నీలమయ్య! మంత్రి మాళిపర్య!

---

## మనదేశం

[శి.వ పేజీఠోరవ]

అరోమయావస్థ లోకానికి వెల్లడైంది. శమ పార్టీ సభ్యులు సంయుక్త మహారాష్ట్ర సమితిలో సభ్యులై వుంటే ఆపార్టీ సోషలిస్టు ఆశయాలకు కలిగే భంగమేమో ఎవ్వరికీఅర్థం కావడంలేదు. ప్ర. సో. పార్టీ మహారాష్ట్ర కమిటీ తిరస్కృతి అనంతరం ఆ పార్టీ జాతీయ కార్యవర్గం తన పూర్వ తీర్మానాన్ని మార్చుకుంటే, అద్యతన భావిలో ఆపార్టీఒక జాతీయ పక్షంగా మనలేదనీ, కేవలం పాలకవర్గానికి తలనొప్పి కలిగించే ఒక స్థానికవర్గంగా మాత్రమే వుండగలదని స్పష్టం కావడంలేదా!

• • •

## రాజేంద్రప్రసాద్‌కు పోటీ

డాక్టర్ రాజేంద్రప్రసాద్ గారు, రాష్ట్రపతి పదవికి, సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణయ్య ఉపరాష్ట్రపతిపదవికి నామినేషన్లు దాఖలుచేశారు. నామినేషన్లను పండిత ప్రతిపాదించగా శ్రీ మౌలానా ఆజాద్ గారు బలపరిచారు. హరిరామ్ అనే పంజాబు న్యాయవాది ప్రెసిడెంటు పదవికి శ్రీ రాజేంద్రప్రసాద్‌తో పోటీకి తలపడటం ఆశ్చర్యకరంగావుంది. రాజేంద్రప్రసాద్ పట్ల పూజ్యభావంతో, ప్రతిపక్ష రాజకీయపార్టీలేవీ పోటీచేయకపోవడం హర్షించదగినవిషయం. హరిరామ్ పోటీ లెక్కలో కి తీసుకోతగింది గాదు. కాని శ్రీ రాజేంద్రప్రసాద్ గారిని పోటీలేకుండా ప్రెసిడెంటుగా ఎన్నుకోవడం ఎంతో సముచితంగా, హుందాగావుంటుంది కాబట్టి శ్రీ హరిరామ్ పోటీనుండి విరమించుకోవడం అత్యంతావసరం.

---

# త్యాగమూర్తి

(వెనకటి తరువాయి)

యింకే పిల్లను చూడటమే తరువాయి. రేపు బొంబాయి వస్తాడు మా రోహిణి తమ్ముడు. పెండ్లి ఖాయం చేసుకొంటేనే పరువు. రేపు రామాపురం వెళ్ళి వస్తాము.'

'యిప్పుడంతా ఏం పెండ్లమ్మా?'

'అలా అంటావేమిరా? అనుకున్నవాళ్లు ఎంతకాలమని కాచుకు కూర్చుంటారు. యిపుడే చేసేద్దామనుకొంటే నీ చదువు ఒకటి అడ్డం వచ్చిందిరా!'

'వాళ్లను ఎవరు కాచుకు కూర్చోమన్నారు? ఆ పిల్ల నాకు యిష్టంలేదు.'

అంతదాకా తల్లీకొడుకుల సంభాషణ వింటున్న నాయుడు ఆ మాటతో కూడా 'అయితే నీవనేది ఏమిట్రా' అన్నాడు గంభీరంగా.

'నేను ఏమన్నాను. ఆ పెండ్లి నాకు యిష్టం లేదన్నాను, అంతే.'

తీరా మాట యిచ్చిన తరువాత, యిప్పుడీ విధంగా అంటే ఏమన్నా బాగుంటుందా! పిల్ల తెల్లగా, బంగారుబొమ్మ. కట్నమా పదివేలు. పైగా లాంఛనాలు కూడా. బాగా ఆలోచించుకో. పెద్దమనుష్యులతో కూడిన విషయం.


## నపుంసక తైలం

అంగనరములు బలహీనత చెంది, చిన్న వయసులో తిరిగియధాప్రకారంఅయి పూర్తి సౌఖ్యమనుభవించుటకు 50 సం॥ ప్రఖ్యాతి గలది. 1 సీసా రూ. 10/- వి. పి. 1-4-0 కావలసినవారు 1.4.0 పంపేది. ఇందులో స్పెషల్ రకం అన్టుటుగురించి రూ. 25/-

డాక్టర్ రత్నం సన్సు (Z. N.)

మలక్ పేట బిల్డింగ్సు - హైదరాబాద్-2.


## అమలాపురం సబ్ కోర్టులో

స్మాలుకాజ 43/1956. ఇ. పి. 6/1957.

పెనుమాకలి వెంకటలక్ష్మమ్మ —వాది.

దామేటి వెంకటరత్నం వగైరా—ప్రతివాదులు.

యీ నెంబరు డిక్రీనిబట్టి ప్రతివాదుల తా॥ క్రింది షెడ్యూలు దాఖలా స్థిరాస్థి యిల్లు వగైరాలు 2-7-57 తేదిన పై కోర్టుయెదుట పగలు 11 గం॥కు వేలము కాబడును.

వేలపు ఆస్థి షెడ్యూలు:- అమలాపురం పబ్ రిజిస్ట్రారులో చేరిన బోడసకుర్రు గ్రామం తా॥ ఆస్తుల వివరము:- 1.వ ప్రతి జిరాయితీ గొరుకు సర్వే నెం 265/1కు యం 2-55 ట్లలో తూర్పువైపు యం 0-60 ట్లు భూమిన్నీ. 2.వ ప్రతి డిటో నెం. 265/6కు యం 1-5 ట్లలో ఉత్తరంవైపు యం 0-65 ట్లు భూమిన్నీ. 3.వ ప్రతి డిటో నెం. 265/8కు, యం 1-17 ట్లలో తూర్పువైపు యం 0-44 ట్లు భూమిన్నీ. 4.వ ప్రతి డిటో నెం. 265/1కు, యం 2-55 ట్లలో తూర్పువైపు యం 0-16 ట్లు భూమిన్నీ. 5.వ ప్రతి నెం. 265/1 కు, యం 2-55 ట్లలో పడమరవైపు యం 0-19 ట్లు భూమిన్నీ. 6.వ ప్రతి డిటో నెం 187/2కు పూరా 0-68 ట్లు భూమిన్నీ యిందులోని పెంకుటిల్లు వగైరాలు. 7.వ ప్రతి నెం 234/3కు పూరా యం 0-46 ట్లు భూమిన్నీ. పెరికి 7 ప్రతులు తాలూకు యం 3-18 ట్లు భూమి, నానాఫలవృక్షములు. 6.వ ప్రతిలోవున్న పెంకుటిల్లు వగైరాలును మొదలైన భూమికి కంకంగాని తీసుఖా రాకే రూ. 2220/- బాకీ, అమ్మావఘుల వెంకట లక్ష్మినరసమ్మగారి తీసుఖా బాకీ రూ. 550/- లును ఇచ్చేషరతున వేలం కాబడును.

—ఏ. వి. యస్. సుబ్రహ్మణ్యం,
వాది అడ్వకేటు.

నేను వయసులో తలఎత్తుకొని తిరగాలనా?'

'కలకాలం కాపురంచేసేవాడిని నేనా? మీరా? నాకు ఎంతమాత్రం యీ పిల్లవద్దు. పద్మను చేసుకుంటాను.'

'ఆ! ఏమిటి. పాలికాపు ఆదెయ్య కుమార్తెనా? నీకేమన్నా మతి వుందా? వాళ్ళెక్కడ, మనమెక్కడ?'

'నాకేం మతిపోలా. చేసుకొంటే ఆపిల్లను చేసుకోవలసిందే. లేకపోతే పెండ్లివద్దు.'

'అదేమిటి నాయనా, మన వంశం పరువు ప్రతిష్టలు, మీ నాయన గౌరవ మర్యాదలు పాటించక్కరలేదా?'

'నీకేం తెలియదు పూరుకోమ్మా. మీ పరువు ప్రతిష్టలకోసం నా సౌఖ్యాన్ని నాశనం చేసుకోమంటారా?'

'ఆ పిల్లనే నీవు చేసుకుంటె నాయింట్లో మాత్రం వుండటానికి వీల్లేదు. నా ఆస్థిలో చిల్లిగవ్వకూడా యివ్వను, తెలిసిందా?'

'నీ ఆస్థి పాస్తులు నాకక్కరలేదు.'

'బాగా ఆలోచించుకో'

'బాగా ఆలోచించుకొనే యీ నిర్ణయానికి వచ్చాను'

'నామాట వినవా?'

"యీ సంగతి తప్ప"

'అలా అయితే, యీ తక్షణమె లేచిపో?'

'సరే వెళ్ళివస్తా' అని చరాచరా సాగిపోయాడు.

'పిలవండి. వాడేం అన్నీ తెలిసినవాడా? ఏమిటీ? పసివాడేగా?'

'నీవు అంతగా ఇష్టముంటె వాడితోకూడా నీవూ వెళ్లు. యిక నాయింట్లో అడుగుపెట్టడానికి వీల్లేదు.'

భర్త మాటలకు ఎదురు చెప్పలేక గుడ్ల నీర్లు కుక్కుకొంటూ కుప్పలా కూలిపోయింది.

## 5

పడమట జాము ప్రొద్దున్నదనగా ముక్తాపురం వైపు ఓ గుఱ్ఱపుబండి వేగంగాపోతున్నది. బండ్లోవున్న మధు చాలా దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నాడు. చిన్నప్పటినుంచి కని, పెంచి, పెద్దవాడినిచేసి, విద్యాబుద్ధులు నేర్పిన తల్లి దండ్రులను కాదని తాను ఏమి ఆశించిపోవడము? పద్మకొరకు తను యింత త్యాగం చేయగలుగుతా ననుకోలేదు. ఏ సంగతి తనకు యింతేగా లొంగదీసింది. భావి జీవితం ఎలా జరుగుతుందో? ఏమో!

బండి వూరులోకి వెళ్లింది. వీధిలో ఆడుకుంటున్న వారు బండిని విస్తుపోయి చూస్తున్నారు. బండివాడు 'ఎక్కడ ఆపాలో చెప్పండి. బాబు' అన్నదాకా, యీ ధ్యానంలో లేడు. వెంటనే తెప్పరిల్లి వెంకన్న యింటిగుర్తు చెప్పాడు. బండి అవైపు సాగిపోయింది.

వీధి సమ్మంలో ఆగిన బండినిచూసి ఎవరైనా చుట్టాలు వచ్చారేమో ననుకొంది కాంతమ్మ. తీరాచూస్తే ఆవేళ పద్మకొరకు వచ్చిన 'మధు' అయినాడు. వాకిట్లోకి వచ్చిన పెద్దమనిషిని పలుకరించకపోతే బాగుండదనుకొని, 'యిప్పుడేనా రావడం, మనవాండ్లు అంతా బాగావున్నారా?' అని అడిగింది.

'ఆ అంతా బాగావున్నారు. వెంకన్నగారు లేరా ఇంటికి?' అని అడిగాడు.

'పొలంవైపు వెళ్ళారు. వచ్చేవేళ అయింది. అలా చావట్లో కుర్చీలో కూర్చోండి' అంది.

వీధిలో పెట్టుక్రింద బాడిపిస్సి సుస్తానికి గడ్డివేసి, కూనిరాగాలు తీస్తున్నాడు బండివాడు. బాగా చీకటిపడ్డాక గాని వెంకన్న యింటికి రాలేదు. రాగానే, వాకిట్లో కూర్చునివున్న మధునుచూచి సంగతంతా గ్రహించుకొన్నాడు. 'యిప్పుడేనా రావడం?' అని ఆప్యాయంగా పలకరించాడు.

'మధు తలఎత్తి, 'ఆ'అన్నాడు'

కొంతసేపు అమాట, యీమాట మాట్లాడుకొన్నారు. కాంతమ్మ భోజనాలకు పిలిచింది. కాళ్ళు కడుక్కొని విస్తర్ల ముందు కూర్చున్నారు. వంటయింట్లోవున్న పద్మకు, మధు వచ్చిన సంగతే తెలియదు. కూర్చున్నవారు ఎవరా అని తొంగిచూచింది. యింకేం తన "మధే". తనకోసం వచ్చాడని సంతోషంతో పొంగిపోసాగింది.

చల్లగా మధే ఉపక్రమించాడు. 'వెంకన్నా! రేపు ఉదయం పద్మను తీసుకొని వెళ్లి, పెండ్లిచేసుకోదలచాను.'

'మీవాండ్లంతా ఒప్పుకున్నారా?'

'ఒప్పుకోకపోబట్టే, యీలాపోవడం, అన్ని తెగతెంపులు చేసుకొని వచ్చాను.'

'వచ్చే కష్టసుఖాలనుగూర్చి, బాగా ఆలోచించుకున్నారా? తీరా, తరువాత విచారిస్తే లాభంలేదు.'

'అన్ని ఆలోచించుకొనే తుదినిర్ణయంగా యిల్లువదలివచ్చాను.'

వీరిమాటలు వింటున్న పద్మకు తనకోసం మధు ఎంత త్యాగంచేస్తున్నాడు. గౌరవ, మర్యాదలు, ఆస్తిపాస్తులతో పాటు తల్లిదండ్రిలాంటి వారినికూడా వదలుకొన్నాడు. తనలో, ఏంచూచి? నిజంగా తాను యిదివరలో పొరబడింది. తనంటే మధుకు ఎంత గౌరవం, ప్రేమ వున్నదో బోధపడింది. తాను జన్మజన్మాలకు ఎంతో ఋణపడి వున్నాననిపోసాగింది. 'అమ్మాయి పద్మా!' అన్న పిలుపులో ఉలిక్కిపడి చూచింది లోపలికివచ్చిన వెంకన్నను చూచి. 'విన్నావా! అమ్మా, మధు చెప్పిన సంగతులు. నిన్ను తీసుకువెళ్ళి, వివాహం చేసుకుంటాడట. నీ కష్టాలుతీరాయి. నా పిచ్చితల్లీ! ఎంతో మంచిది. జాగ్రత్తగా మసలుకో' అన్నాడు జాలిగా.

"సరే మామయ్యా"

'వెండలాడే భోంచెయ్యి, మరి ప్రొద్దున్నే లేవాలిగా?'

కాంతమ్మ ఏమి పలుకలా, పద్మ వెళ్లుతున్నందుకు, ఒకప్రక్క సంతోషము, మరోప్రక్క, యిన్నిరోజులు ఇంట్లో మసలుతున్న మనిషి వెళ్ళుతుందనగానే, అర్థంగాని ఆవేదనతో ఉక్కిరిబిక్కిరి అవుతున్నది, బండివాడికి యింత అన్నంపెట్టి తామతిని ఎక్కడివాండ్లు అక్కడే పడుకున్నారు.

తెల్లవారిగానే ప్రయాణానికి సిద్ధమయ్యారు. పద్మకు ఎందుకోగాని, చాలా ఆవేదనగావుంది. వాండ్లను విడిచి వెళ్ళిపోవాలనేటప్పటికి మామయ్య, అత్తయ్యలదగ్గర సెలవుతీసుకొని, మధుతోకూడా బయలుదేరిపోయింది.

## 6

స్టేషనులో రైలు ఆగగానే, పద్మతోకూడా దిగాడు మధు. పద్మకు అంతా వింతగావుంది, ఎటుచూచిన గుంపులు, గుంపులుగా కనపడేజనం బస్సులు, టాక్సీలు, రైళ్ళుతోఅంతా ఒక చిన్న జనసముద్రంలాగా కనపడసాగింది.

స్టేషనునుంచి సరాసరి టాక్సీ మాట్లాడుకుని పద్మతోకూడా తనరూముకు వెళ్లాడు.

అప్పుడే బయటకు వెళ్ళాలనుకుంటున్న శంకరం, వాకిట్లో ఆగిన కారువైపు చూచాడు. కారులోనుంచి, మధు, పద్మలుదిగడం చూచి, ఎవరా యీ అమ్మాయి, అనుకోసాగాడు. కారువాడికి అద్దెచెల్లించి, మెట్లు ఎక్కుతున్న మధు శంకరంవైపు చిరునవ్వుతో చూచాడు.

'ఏంరా బాగున్నావా? నాకెన్నాళ్ళనుండి వచ్చినట్టున్నావు.'

'అవును నీవు వూరికి వెళ్ళలేదా? సరే గాని సంగతి ఏమిటి?'

'లోపలకు పదరా, తర్వాత చెబుతాగా?'

పద్మను, శంకరానికి పరిచయంచేశాడు. జరిగిన సంగతిఅంతా చెప్పాడు. బాగానేవుంది. ముందుచ్చానంచేసి, కాఫీత్రాగండి. తరువాత తాపీగా మాట్లాడుకొందాం.యీలోగా అలా వెళ్ళివస్తాను అనిచెప్పాడు శంకరం.

మరునాడు శంకరం, మధులు రిజిస్ట్రారు ఆఫీసుకువెళ్ళి వివరాలు కనుక్కొన్నారు. వారం రోజుల తరువాత, పద్మ, మధుల వివాహం జరిగింది. అన్ని పత్రికలలో ఫోటోలు వేశారు. మధు బి.ఏ, ప్యాసవు తరగతిలో ప్యాసయ్యాడు. ఉద్యోగందొరికింది కూడా. దంపతులు యిద్దరు ఎంతో ఆనందంగా కాలం వెళ్ళబుచ్చుతున్నారు.

మధుపట్ల పద్మకు చెప్పలేనంత ప్రేమ, గౌరవాలు. తనకోసం ఆయనచేసిన త్యాగం వల్లనే తానుగొప్పయింటి కోడలైంది. నిజంగా ఆయనంత త్యాగంచేయగలవారు మరి వున్నారో? లేరో? తనకు తెలియదు. తనకు తెలిసినంతలో మధు గొప్ప త్యాగమూర్తి.

---

# తరంగాలు

*** "రాజశ్రీ" ***

[సాధితలోక సామ్రాజ్యంలో
రోదితజన—సంక్షోభాన్ని
గుర్తించి—విలపించే 'కవి' హృదయస్పందన]

తరంగాలు
తరంగాలు
ప్రాపంచపు పరిధిలోకి
పరువులెత్తు తరంగాలు—
భున్నవదీసంభుక్తిత
నిత్యతీవ తరంగాలు...

ఫేనిల ధైరవ కర్కశ
పయోధర ప్రచండఘోషల
సంగీతపు తీవస్వరాలు—
విశ్వవాణి మహస్వనాలు
మానవాళి దుస్థితులు,,,

శ్లథ శైశిర నిమ్నవటీలం
గతిబాధల ఘంటారావం
పరిష్కరింప సంక్షోభించే
మానవకథా యథార్థతత్వం,,,

నిపదల సుద్దమించి
నింగికెగిరి శోషించే
కనుపించని—
కదనోన్మాతని
వాతాకరలి తరంగాలు,,,

పరిక్షణం—
పరిక్షణం—
జనావళికి నివాళించు
మహోద్ధతికి నిశేదించు
చైతన్యపు తరంగాలు...

మస్త కంకాళాల బలవత్
రక్త నిద్రిత పరాకాష్ఠత
నితర్జించే—
నివర్జించే—
ప్రళయ కల్లోలతరంగాలు,,,

తరంగాలు, తరంగాలు
ప్రగతిలగతి వినువీధుల
మధుర హృదయ
మంటపాల
కాంతిఛాయగ
ప్రజ్వలించు
ప్రశాంత కాంతి తరంగాలు.

# నాగార్జునసాగర్ కుడికాల్వ

## పైభాగంలోత్రవ్వి నెల్లూరుజిల్లా మెట్టతాలూకాలకు ఉపయోగపడేట్టు చేయాలని విజ్ఞప్తి

ఈ కుడికాల్వ చక్కగా వహాకరించిందంటే నెల్లూరుజిల్లా మెట్టతాలూకాలన్నీ సుభిక్షమైన వన్నమాటే. ఇక్కడ జీవనాధారం లేక మెట్టతాలూకాలవారు రంగూన్‌లోనూ యితర వలసదీవులన్నిటిలోను తలదాచుకొంటూవున్న విషయము అందరికీ తెలిసిందే. ఒకనాడు రంగూనులో తోటివార్నందరూ యీజిల్లావారే. ఈనాటికీ మద్రాసులోని తోటి వారందరు కూడా ఈ మండలీయులే. వీరంతా భూమీ పుట్రా వుండీకూడా పారుదల సౌకర్యం లేనందున జన్మస్థానాలు వదలి పరాయి పంచల ప్రాకుతున్నారు.

ఈ మధ్య బర్మాలో వుంటున్న ఉదయగిరి మున్నగు మెట్టతాలూకాల వారు నాగార్జునసాగరు కుడికాలువ తమతాలూకాలగుండా పోతున్నప్పటికీ క్రింది భాగంలో పోతున్నందున తమకేమీ లాభించడం లేదనిన్నీ పై భాగంలో ప్రవహించేటట్లు చేయవలసిందని ప్రభుత్వానికీ - నాయకులకూ విజ్ఞప్తులు పంపుతున్నారు.

దాని మీద ఆచార్య రంగాగారు నాగార్జున సాగర్ కంట్రోలుబోర్డు వారికి వ్రాయగా యీ విషయంలో పరిశీలనలు జరుపుటకు యిదివరకే ఒక సబ్ డివిజన్ ఏర్పాటు చేయబడివున్నదని, దీన్నిగూర్చి ప్రభుత్వం తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నదనీ కంట్రోల్ బోర్డు కార్యదర్శి శ్రీ డి. విశ్వనాథంగారు తెలిపినట్లు తెలుస్తున్నది.

దీని విషయంలో ఆంధ్ర నాయకులందరూ సహాయపడి మెట్ట తాలూకాలవారికి యింత తిండిభిక్ష పెట్టుదురని కోరుచున్నాము. నీళ్ళేమో కావలసినన్ని వున్నవి. కాలువేమో మెట్టతాలూకాల గుండా ప్రవహిస్తున్నది. ఐతే యిప్పటి ప్లాను ప్రకారము క్రింది భాగములో ప్రవహించడంవల్ల పై భాగంలో వున్న ముఖ్యమైన, యెక్కువ విస్తీర్ణంగల భూమి పారుదల కాకుండా, కాలువవచ్చికూడా ఉపయోగం లేకుండా పోతున్నది. లెవల్ మార్చి కాలువ పై భాగంలో త్రవ్వేటట్లు చేయమని వీరి కోర్కె. ఇందులో ప్రభుత్వము క్రొత్తగా యేర్పాటు చేయవలసిందిగాని డబ్బు పెట్టవలసింది గాని యేమీ లేదు.

ఆ ప్రాంతపు రైతులు దీన్నిగూర్చి పెద్ద మహాసభను యేర్పాటుచేసి తగిన ఆందోళన చేయుదురుగాక. ఈ సందర్భంలో శ్రీ బాలిరెడ్డిగారిని లోక్‌సభకు యెన్నుకోవడం కూడా గొప్ప అదృష్టమేనని మేమనుకొంటున్నాము.

---

# రాజాజీ రామాయణం

(2-వ పేజీ తరువాయి)

నీ బంధువర్గముతో చిరకాలము జీవింపుము" అని నిష్ఠురము లాడెను.

మహర్షి కోపమునకు భూమి కంపించెను. దేవతలు విశ్వామిత్రుని కోపవ్యాపారము నిరీక్షించుచు వణకిరి.

వసిష్ఠమహర్షి దశరథునితో ఇట్లనెను,

"ఓ రాజా! ఒకసారి చేసిన వాగ్దత్తమును నిరాకరించినట్లగును. ఇక్ష్వాకువంశమున జన్మించి ఇట్టిపని చేయఁదగదు. నేను చేసెదనని ఒకసారి మాట ఇచ్చిన అది తప్పక చేసితీరవలెను. అట్లు భంగపఱచిన నీవుచేసిన గొప్ప దానధర్మములు, మహాకార్యముల ఫలితములు నిర్మూలము గాఁగలవు.

"రాముని మహర్షితో పంపుము. లక్ష్మణుని గూడఁ బయనము చేయుము. వారి రక్షణకు నీ కేలాటిభయము అవసరములేదు. వారికి విశ్వామిత్రుని రక్షణ యున్నంతవఱకు రాక్షసు లెవరు హానిచేయఁజాలరు.

"అమృతము అగ్నిచక్రముచే నెట్లు రక్షింపఁబడుచున్నదో అట్లే రాముఁడు విశ్వామిత్రునిచేఁ గాపాడఁబడును. విశ్వామిత్రుని శక్తిని నీవు గ్రహింపలేక యున్నావు. అతఁడు మానవాకారమున నున్న 'మహాతపస్సు'. ధైర్యవంతులలో ధైర్యవంతుఁడు - సుగుణవంతులలో సుగుణవంతుఁడు. ప్రతిశస్త్రమునకు అధినేత. మూఁడులోకములలో అతనితో సరితూఁగువాఁడు ఉండఁడు - ఉండఁబోఁడు. రాజుగానున్న కాలమందే దేవతలనుండి సమస్త శస్త్రములకు గురుత్వమును సంపాదించెను. అతఁడు భూతవర్తమానభవిష్యత్తులను దివ్యదృష్టితోఁ గాంచఁగలఁడు.

"తన యాగమును తాను రక్షించుకొనఁగలఁడు. కాని నీ కుమారుని సౌభాగ్యము కొఱకు ఇక్కడకు వచ్చి నీ సాయమును యాచించువానివలె నటించుచున్నాఁడు. సంకోచింపవలదు. నీ పుత్రులను అతనివెంట పంపుము." అని మృదువాక్యములతో వచించెను. దశరథుఁడు విజ్ఞానవంతుఁడగు వసిష్ఠునివాక్యముల నాలకించి విషయమును విస్పష్టముగా తెలిసికొని రామలక్ష్మణుల నంపుటకు నిశ్చయించుకొనెను.

ఇరువురు రాకుమారులను మహర్షి సమక్షమునకుఁ గొనిరాఁబడిరి. మహారాజు, రాజమాతలు వసిష్ఠమహర్షి వారిని ఆశీర్వదించి విశ్వామిత్రునితోఁ బంపిరి.

మనోహరమైన మందమారుతము వీచెను. దేవగంధర్వాదులు పుష్పవృష్టిని గురియించిరి. దుందుభిశబ్దములు వినఁబడెను. శరముల విల్లులను దాల్చి ఇరువురు బాలురు మహర్షి కిరుప్రక్కల సగర్వముగా నడచిరి.

గొప్ప మహర్షి సౌందర్యవంతులైన ఇరువురు రాజపుత్త్రుల యుద్ధమునకు తోడుగా నడచినట్లు వాల్మీకిమహర్షి కంబకవి వర్ణించిరి. ఆత్మశక్తిచే నూతనలోకమును సృష్టించిన గురువువెంట, రాక్షసగణమును మట్టుపెట్టుటకు జన్మించిన రాజలాంఛన చిహ్నములగు ఇరువురు శిష్యులు తలల నిగిడ్చి దర్పముగాఁ జనుచుండుట యెంతయు ప్రీతికరము.

విజయఖడ్గములను నడుముల క్రేలాడుచుండ ధనుర్బాణములు బలాఢ్యమైన భుజస్కంధములను బిగించి ఆ రాకుమారులు మహర్షి ప్రక్క నడచి తలల నెత్తుకొని నడచిపోవుచుండిరి.

—(సశేషము)

---

# వ్రాయాలనే వ్రాస్తున్నా

(5-వ పేజీ తరువాయి)

అమలులోవుండను అవకాశములు వున్న మన రాజ్యాంగంలో, అందులో న్యూఢిల్లీ ప్రభుత్వము కాంగ్రెసుచేతులలో వుండగా, ఒక చిన్న భూభాగమైన కేరళలో కమ్యూనిస్టులు అధికారంలోవుండి చేసే ప్రమాదం ఏమి వుంటుంది? తిరిగి ఎన్నికలు రావా? కాంగ్రెసు గెలవకపోదా? కావున ప్రమాదం లేదు వగైరా సమస్యలు సహజమైనవు; ఏది ఏమైనా - యీ అవకాశమును వినియోగించుకొని - కమ్యూనిస్టులు కీలకస్థానములలో చొచ్చుకపోతారు. అంటే ఏమిటి? అందువలన కలిగే పరిణామము యెట్టిది? అనే విషయాలను కూలంకషంగా చర్చించితే మినహా దీని ప్రభావ పోకడలు అర్థంకావు.

ఆ చర్చకు దిగేముందు మరోవిషయాన్ని విస్మరించలేము. అదే వారి ప్రాథమిక సిద్ధాంతం- విశ్వాసం. ఏ రాజకీయపార్టీ కార్యక్రమమైనా దాని విశ్వాసముల ప్రతిబింబమే. వ్యక్తి జీవితంకూడా అంతే. మనిషి ఆలోచనల ఫలితమే అతడి చర్యలు. కావున ఒక పార్టీ కార్యకలాపములను-అంటే "స్ట్రేటజీ" (వ్యూహము)ని- దానిని సాధించను అదివేసే టాక్టిక్సు (ఎత్తుగడల)ను అర్థం చేసుకోవాలంటే- ఆ పార్టీ మూల సిద్ధాంతములను, నమ్మకాలను పూర్ణంగా గ్రహించవలెను. అట్టి శాస్త్రీయమైన, లోతయిన పరిశీలనచేయను తిరస్కరించడం, ప్రమాదకరమై అంచనాలకు దారితీయుటమేగాక, వారి ఎత్తుగడలను, అవి వివరించను వాడే పదజాలమును మూల సిద్ధాంతములుగా భావించితే ఆశ్చర్యపడ నవసరం లేదు. నిజంలో మధ్యతరగతి మేధావులనబడే వర్గాలలో సామాన్యప్రజ సంగతటుంచి నిన్నటివరకూ కమ్యూనిజంపైన అంతర్జాతీయంగా అందులో చెలరేగిన సంక్షోభాలపైన, హంగరీ, పోలండులలో జరిగిన విషాద ఘట్టములపైన అసంతృప్తిగాకుండా స్పష్టమైన అసమ్మతిని వెల్లడించడమేగాకుండా, నేటి ఎన్నికలలో కమ్యూనిస్టు కోటలనుకొన్న ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడులలో దానికికలిగిన ఎన్నికల పరాజయానికి, సంతృప్తిని వెల్లడిస్తూయుండిన వర్గాలు, అయోమయమైన, అస్పష్టమైన అభిలాషను, ఆతురతతో కూడిన సానుభూతిని అంతర్గతంగానైనా ప్రదర్శించేస్థితికి అప్పుడే తయారయ్యారు. అంతేగాకుండా- నేటి కాంగ్రెసుపరిపాలనా చర్యలు, ముఠాలు, కులతత్వాలు, పక్షపాతములతో విసుగెత్తిన-వ్యాసిలేటింగ్ ఎలిమెంట్సు (ఊగిసలాడేవర్గాలు)కు కేరళలో కమ్యూనిస్టుపరిపాలన ప్రత్యామ్నాయంగా కనిపించేలాగూడా సూచనలు కానవస్తున్నాయి. ఈ ఎన్నికలలో కేరళలో కమ్యూనిస్టులకు ఆ మెజారిటీ వచ్చివుండకపోతే- నేడు కమ్యూనిజంపై ఏర్పడివుండిన విరక్తి- కమ్యూనిస్టు పార్టీలోనే నిగూఢంగా పెరుగుతుండిన సంక్షోభం బ్రద్దలై-ఇతర డెమొక్రటిక్ ప్రతిపక్షాలకు చక్కని అవకాశములు కలిగివుండేవి. తాత్కాలికంగా ఆ పరిణామమును కేరళ ఆపివేయడమే గాకుండా- కమ్యూనిస్టుపార్టీ అంటే-అనాహిత ఆశలు ఇప్పుడు దేశంలో వుత్పన్నమయ్యాయి. కావున యీ విషయాలను వివరంగా, స్పష్టంగా మాట్లాడుకోవడం ఆవశ్యకరం. ఏదో నిద్రలో కొట్టుకొనిపోవడం, అర్థం పర్థంలేని అంచనాలు వేసుకోవడం, కథఅడ్డంతిరిగినప్పుడు విలపించడం ప్రయోజనం లేదు. అంతర్జాతీయంగా రష్యా చైనాలున్ననూ - వారికివిహితంగా కనుపిస్తే. పన్నుదీవాలు దిగివచ్చి ఇంత యూవ్య నిహితంగా వుండడమే గాకుండా.

కాశ్మీరు సమస్యలో మన కనుకూలంగా వుంటూ యున్నారు. రష్యన్ నాయకులు మనదేశంలో పెద్దపెద్ద సన్మానాలిచ్చి, పూర్వ పూజలిస్తే, ఇచ్చేమున్నది. దేశంలో కమ్యూనిజం మాయమవుతుందనుకొన్నాము. ఇండియాలో కమ్యూనిజానికి గిట్టదు. విదేశాలలో సాగితే, మనకేమో దకిలిపింపదని అనుకొన్నాము. కాశ్మీరు సమస్యను మన కనుకూలంగా మార్చుకొనను అప్పటి ప్రభుత్వంలో కమ్యూనిస్టులు చిందిపోయినా పరవాలేదు తెమ్మనుకొన్నాం. పైయీ అంతవాలన్నీ మన తియ్యటి కోర్కెల కనుకూలంగా లేవా మేగాని, వాటి ప్రభావం ఆచరణలో ఏమవుతుందో చూడలేనంత అవివేకతను ప్రదర్శించాము. ఇప్పుడయినా - చేసినదేదో, జరిగేదేదో తెలిసి చేయడం మంచిది.

(సశేషం)

---

### గురజాల డి॥ ము॥ కోర్టులో

O. S 152 of 56. E. P. 445 of 56.

ఆకేటి మంగయ్య ... —వాది.

తేళవరం మల్లయ్య ... —ప్రతివాది.

గుంటూరుజిల్లా పల్నాడుతాలూకా పిడుగురాళ్ల సబ్ డిస్ట్రిక్టులో చేరిన తంగెడ గ్రామంలోని ప్రతివాది తాలూకు వేలము కావలసిన స్థిరాస్థి వివరం:- ప్రతివాది కాపురముచేయు అసెస్మెంటు నెం 90 రున్నూ, కోర్ నెం 1/92 రున్నూ గల లోగిలికి హద్దులు:- [తూ-ర] బజారు [ప] మహమ్మదు యూసఫ్ వగైరాల యిండ్లు [ఉ] లింగగిరి వెంకయ్య వగైరాల యిండ్లు. యీమధ్య [తూ-ప]లు 7 గ. లు. [ఉ-ద]లు 10 గ. లు. చదురం 70 గ. ల స్థలమున్నూ, కట్టుబడియిండ్లూ, వీటి కల్పసామాను సహా. వర్తారుపాట రూ. 300/- లు.

అన్యాక్రాంతములులేవు - పదరాస్తిని పై కోర్టువారి యెదుట 10-6-1957 తేదీన వేలము వేయబడును.

—డి. చంద్రశేఖరరావు - వాది అడ్వొకేటు.

### కర్నూలు డి॥ ము॥ కోర్టులో

S. C. 357 of 56. E. P. 953 of 56.

పింజరి పక్కీరమ్మ, పాణ్యం - పాతానికోట } —వాది.

జంపల చిన్నపుల్లారెడ్డి - పాణ్యం - పాతానికోట - నందికొట్కూరు తా॥ —ప్రతివాది.

పై నెంబరులో ప్రతివాదియొక్క ఆస్తులను వాది వేలమునకు తెచ్చినది. వేలం వాయిదా 24-6-1957 తేదిన పైకోర్టువారి సమక్షమున జరుగును. వేలము షరతులు వాది వకీలుగారి ఆఫీసులో తెలుసుకోనవచ్చును.

—నంద్యాల శేషాచార్లు - వాదివకీలు.

### అమలాపురం సబ్ కోర్టులో

O. S. 86 of 51. E. P. 388 of 56.

వంగాయల సోమయ్యరెడ్డిగారు —వాది.

అన్నంరెడ్డి రత్తమ్మ —ప్రతివాది.

యీ నెంబరు ప్రతివాది తా॥ కేశవగుప్తం శివారు రావులపాలెంగ్రామంలోని స్థిరాస్థిన్నీ, అందలి చేపుదయున్నూ 23-4-1957 తేదిన పై కోర్టువారియెదుట వేలము కాగలదు.

—సి. అమృతరామయ్య - వాదివకీలు.

పక్షవాతమునకు
PARALYSISCURE (Regd.)
(Trade Mark No. 154754)
మా మందు అమోఘంగా పనిచేస్తుంది. ఆ వ్యాధి నుండి మిమ్ముల విముక్తి చేస్తుంది. దిగులుపడవలదు. పాకెంమందు 8-12-0
డా॥ బొమ్మా జితేంద్ర
(బొమ్మా కేశవులు కుమారుడు)
నెల్లూరు

# హైదరాబాద్ లేఖ

★ ★ ★ మా విలేకరి ★ ★ ★

## ● మాధవనాయర్ మధ్యవర్తిత్వంవల్ల పోటీ విరమణ
## ● చంద్రమౌళిని చేర్చడానికి గోపాలరెడ్డిగారి కృషి
## ● తాను వైదొలగాలని గోపాలరెడ్డిగారి సంకల్పం?
## ● వీరికి త్వరలో గవర్నరు పదవి లభిస్తుందా?

ఆంధ్రప్రదేశ్ కాంగ్రెసు శాసనసభ పార్టీ నాయకుడుగా శ్రీ నీలం సంజీవరెడ్డి ఏక గ్రీవంగా ఎన్నుకోబడ్డారనేది చాలా కాలంగా నిర్వివాదాంశంగా వున్నప్పటికీ, ఈ ఎన్నిక ఇంత సుహృద్భావ వాతావరణంలో జరుగుతుందని సాధారణంగా ఎవరూ అను కోలేదు. అఖిలభారత కాంగ్రెస్ సంఘ ప్రధాన కార్యదర్శి శ్రీ మాధవన్ నాయర్ కృషి ఇందుకు చాలావరకు తోడ్పడిందన వచ్చు. రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంస్థల్లోను, శాసన సభ పార్టీలలోను బహుళ సంఖ్యాక వర్గాన్ననుస రించి నాయకత్వ నిర్ణయం జరగడంలో ఎలాంటి జోక్యం కలిగించుకోకూడదని, గత రెండు సంవత్సరాలనుంచి కాంగ్రెసు అధి ష్ఠానవర్గం అవలంభిస్తున్న విధానాన్నే శ్రీ నాయర్ ఈసారి ఆంధ్రలోకూడా అవలం భించారు. బహుళ సంఖ్య ఎవరిదీఅని నిర్ణయించ డానికి పోటీ అవసరమైతే జరిపించడానికి కూడా వారు వెనుకాడలేదు. ఐతే ఈ విష యం తేల్చడానికి పోటీ అనవసరమని తోచి నప్పుడు, పోటీని దానికితోడుగా జరిగే ప్రచా రాలు, ఆరోపణలు, ప్రత్యారోపణలు వంటి గలభాలు జరగకుండా వుండేటందుకు కూడా అధిష్టాన వర్గం ప్రయ త్నించింది. అందుకే శ్రీ నాయర్ హైదరా బాదు రాగానే విలేకరులతో మాట్లాడుతూ, పోటీ జరగవలసివుంటే అందుకు అవసరమైన తతంగంఅంతా అవలంభిస్తానన్నారు. యిట్లా అన్నప్పటికీ పోటీని తప్పించే మార్గాన్వేషణ కూడా ఆయన వెంటనే ప్రారంభించారు. ఇందులో సాఫల్యం సాధించడంకూడా ఆయనకు అట్టేకష్టంకాలేదు. నాయకునిఎన్నిక జరగాలని పట్టుబట్టిన శ్రీ చెన్నారెడ్డి - శ్రీ చంద్రమౌళి ప్రభృతులకు కూడా పోటీ తప్ప కుండా జరగాలనిలేదు. "శ్రీ సంజీవరెడ్డిని బలపరచేవారేకాక, బలీయమైన మరొక వర్గం కూడా పార్టీలోవుంది. న్యాయమైన గుర్తింపు దానికి లభించలేదు." అని నిరూ పించడానికే వారు నాయకుని ఎన్నిక జరగా లని కోరారు. ఈ విషయాన్ని శ్రీ సంజీవరెడ్డి ప్రభృతులు గుర్తించారని శ్రీ మాధవన్ నాయర్ హామీ ఇచ్చినతరువాత వారు పోటీ నుంచి విరమించుకోవడమేకాక, శ్రీ సంజీవ రెడ్డి పేరును డాక్టరు చెన్నారెడ్డి స్వయంగా ప్రతిపాదించారు.

★

శ్రీ నాయర్ వహించిన మధ్యవర్తిత్వం వల్ల నైతేనేం, శ్రీ సంజీవరెడ్డి అవసరమను కోవడంవల్ల నైతేనేం, డాక్టర్ చెన్నారెడ్డికి ఈసారి మంత్రిపదవి తప్పదనిపిస్తున్నది. సమస్య ఒక్క డాక్టర్ చెన్నారెడ్డి మంత్రి పదవికి సంబంధించినదే అయితే ఎప్పుడో పరి ష్కారమై పోయేది. కాని తమ వర్గానికి సరి యైన ప్రాతినిధ్యం లభించాలని ఆయన కోరి రంగంలోనే ఇంతవరకూ ఆయన మంత్రి కాలే దన్నది అందరికీ తెలిసిందే. ఇప్పుడు కూడా సమస్య అదే. బొంబాయిలాంటి పెద్ద రాష్ట్రంలోనే 15 మంది మంత్రులు వున్న ప్పుడు అంతకంటె చిన్నదైన ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 12 కు మించి మంత్రులు ఉండకూడదని అధిష్ఠానవర్గం ఈసారి మరీ కాస్త గట్టిగా శ్రీ సంజీవరెడ్డికి "సలహా" ఇచ్చివచ్చును. ఢిల్లీనుంచి తిరిగివచ్చిన తరువాత ఈ విషయా లన్నీ స్పష్టమవుతాయి. ఈ లేఖ వెలువడే నాటికి, ఆయన ఢిల్లీయాత్ర ఫలితాలు ప్రజ లకు తెలిసిపోతాయి. కొత్త మంత్రివర్గం చివ రికి ఏ రూపంలో ఉన్నా ఇక్కడ గమనించ వలసినవిషయాలు కొన్నివున్నాయి. డాక్టర్ చెన్నారెడ్డితోపాటు శ్రీ కల్లూరి చంద్రమౌ ళికూడా మంత్రివర్గంలోకి తీసుకోవాలని అంతరంగిక శాఖామంత్రి డాక్టర్ బెజవాడ గోపాలరెడ్డి అభిప్రాయ పడుతున్నట్లు తెలు స్తున్నది. శ్రీ కల్లూరి చంద్రమౌళిని తీసుకో వడం, ఆర్థిక, స్థానిక పరిపాలనా మంత్రులు శ్రీ కళా, బ్రహ్మానందరెడ్డి గార్లకు ఇష్టంలేదని తెలుస్తున్నది. శ్రీ గోపాలరెడ్డిగారు స్వయ ముగా, కేవలం వ్యక్తిగత కారణాలపై, మంత్రివర్గం నుంచి, వెంటనే కాకపో యినా కొంత కాలానికైనా, తప్పుకో ప్రయత్నిస్తున్నారని తెలుస్తున్నది. ఆ సందర్భంలో ఉత్తరప్రదేశ్, పంజాబ్, బీహార్, వగైరా రాష్ట్ర గవర్నర్ల స్థానాలు కాళీ పడుతున్నాయి ఇందులో ఏదైనా డాక్టర్ గోపాలరెడ్డికి లభించవచ్చును. ఇక పోతే, చంద్రమౌళి, చెన్నారెడ్డి గారలు ఇద్దరూ మంత్రివర్గంలో చేరడమే ఖాయమైతే కొండా వెంకటరంగారెడ్డి, మండుముల నర్సింగరావు గార్లకు ఉద్వాసన తప్పనట్లు కనపడుతున్నది. నవాబ్ మెహదీ నవాజ్ జంగ్ గారి విషయంకూడా సందేహాస్పదంగా ఉంది.

మంత్రివర్గం స్వరూపం చివరికి ఏరూపం ధరించినా, నాయకత్వపు ఏకగ్రీవ ఎన్నికతో ఏర్పడిన సుహృద్భావాన్ని, పరస్పర విశ్వాస భావాన్ని పెంపొందించి మానసిక సంఘర్ష ణలు సభ్యుల్లో లేకుండా చూడవలసిన బాధ్యత పార్టీ నాయకునిపైనవున్నది.

పోటీలేక పోవడానికి నాయర్, గోపాల రెడ్డిగార్లు ఎంత కృషిచేశారో, ఆచార్య రంగా, కొత్త రఘురామయ్యగారలు అంతే కృషిచేశారని అందరికీ తెలును. కేంద్రమంత్రి వర్గంలో వీరికి తగుస్థానం లభించేట్లు చూసే బాధ్యత రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిపైవున్నది. ఇక వెంపలకంటి తిరుమలరావుమరి నేస్తే అను భవజ్ఞులైనవారు, పదవీబాధ్యతలు వహించగల వారు ఆంధ్రప్రదేశ్ పార్లమెంటు సభ్యు లలో ఎవరూలేరు. రాష్ట్రప్రభుత్వం వీరి అండవనిలిస్తే కేంద్రంలో ఆంధ్రులకు స్థానం లభించకపోదు. మన నాయకులు సంకుచిత త్వాన్ని విడనాడకపోతే లభించిన అవకా శాన్ని జారవిడుచుకున్న వారమవుతాము.

★

శ్రీ సంజీవరెడ్డి మంత్రివర్గం శ్రీ గోపాల రెడ్డి మంత్రివర్గంలోని కొందరు మంత్రులపై ప్రతీకారవాంఛతో "విచారణలు" జరుపు తున్నదని తెలుస్తున్నది. ఐదు నెలలనుంచి కృషిచేస్తున్నప్పటికీ ఈ "విచారణలు" ఒక కొలిక్కి చేరలేక పోయినవంటే వీటికి ఆధా రాలు ఎంత తక్కువగా ఉన్నాయో స్పష్ట పడుతున్నది. అవినీతిపై ధ్వజమే ఎత్తదలచు కుంటే మంత్రులు చేయవలసినపని చాలా వున్నది. కేవలం రాజకీయకక్షతో నిన్న మొన్నటిదాకా సహచరులుగా వున్నవారిపై ప్రతీకారం పూనడం సమర్థనీయంకాదు. అంతఘోరమైన పరిస్థితేవుండంటేబహిరంగంగా న్యాయవిచారణ జరిపించడం అందరికీ శ్రేయ స్కరం. లేకపోతే పరస్పరదూషణ, దుష్కీర్తి పొందుకోవడమే అవుతుంది. క్రమశిక్షణ వ్యవ హారాలూ అంతే. ఇవాళ అధికారంలో వున్నాముకదా అని దాన్ని దుర్వినియోగం చేస్తే, ఈ రాజకీయజూదంలో రేపు మరొ కరు అధికారంలోకి రావచ్చు. అప్పుడు చరిత్ర చర్విత చర్వణమైతే ఏంబాగుంటుంది? పైగా ఒకవైపు కమ్యూనిస్టులతో తీవ్రమైన పోటీ ఏర్పడిన తరుణంలో కాంగ్రెసువాదులీ అంతఃకలహాలలో పడవచ్చునా?

—— (15–4–57)

## భద్రాచలంలో ప్రాణనష్టం

(మొదటి పేజీ తరువ)

### ప్రఖ్యాత పత్రికారచయిత ప్రకటన

ఆంధ్రుడు, ప్రఖ్యాత పత్రికారచయిత, మద్రాసుచెంది, అలహాబాదునుండి వెలువడు 'నేషనల్ హెరాల్డు' పత్రికా సంపాదకుడు శ్రీ కోటంరాజు రామారావుగారు ఈ యీ ప్రమాదసమయంలో భద్రాచలంలో వుండి, ఈ ప్రకటన చేశారు:-

"ప్రమాదానికి ముందు మూడురోజులనుండి పడవలస్థితి యిలాగేవుంది. వుత్సవాలకు ఇంత మంది వస్తారనేది అనుభవరీత్యా తెలిసినదే అయినా, మూడుపడవలకే కంట్రాక్టు యివ్వ డం, అందులో వాటిమీద అజమాయిషీ లేక పోవడం అతీతంగావున్నది. వుత్సవాలకు రెండురోజులముందుగా నదికి ఎగువన అడవు లలో వర్షాలు కురిశాయి. నది ప్రవాహవేగం పెరిగింది. లోతునీరు తగిలింది. అధికారులు యీ విషయం గమనించలేదా!"

ఈ ప్రకటనబట్టి అధికార్లు ఏమాత్రం పట్టించుకోలేదనేది స్పష్టమౌతున్నది.

### న్యాయవాదుల ప్రకటన

శ్రీరామోత్సవాలకు భద్రాచలానికిపోయి, ప్రమాదసమయంలో అక్కడుండిన గుడివాడ న్యాయవాదులు ముగ్గురు యీ విధంగా ప్రకటించారు.

"జనాన్ని దాటవేయను మూడు పడవలు మాత్రమే వుండినవి. ముగ్గురు పోలీసువారు మాత్రమే వుండినారు. ఫర్లాంగుదూరాన కావలసిన పడవలుండినవిగాని, వాటికి కంట్రాక్టుయివ్వనందున అవి పనిచేయలేదు."

### ఒకే గ్రామస్తులు 34 మంది మరణం

భద్రాచలానికి ఎగువగా, యివతలి గట్టునవున్న 200 జనాభాగల రెడ్డిపాలెం గ్రామానికి చెందినవారు 34 మంది యీ ప్రమా దంలో మరణించారు.

### శవాన్ని పట్టుకొని నీటిపై తేలు తుండిన బిడ్డ రక్షింపబడింది

ఒక మునలమ్మ శవాన్ని గట్టిగా పట్టుకొని నీటిపై తేలిపోతుండిన ఒక మూడేళ్ళ బాలిక రక్షింపబడింది.

### 18 నెలల పాపగూడా

అట్లనే 18 నెలల వయస్సుగల బిడ్డ నీటిపై తేలివుండగా, నిరపాయంగా రక్షింపబడింది. దైవచిత్రం యిది!

### శాసనసభలో చర్చ

యీ ప్రమాదాన్నిగూర్చి 17 తేదీ శాసన సభలో తీవ్రంగా చర్చించబడింది. ముఖ్య మంత్రి సంజీవరెడ్డిగారు యీ ప్రమాదానికి కారకులైనవారిని శిక్షిస్తామని ప్రకటించారు. తల్లి దండ్రులను కోల్పోయిన బిడ్డలకు ప్రభు త్వం చదువు చెప్పిస్తుందని, తక్కినవారికి తగిన విధంగా సహాయపడుతుందని చెప్పారు. భద్రాచలంవద్ద గోదావరికి ఆనకట్ట కట్టిస్తా మనికూడా అన్నారు.

శాసనసభ్యుడు శ్రీ ఆర్. బి. రామకృష్ణ రాజాగారి అధ్యక్షతన ఒక విచారణ కమిటీ నియమించబడింది.

### ఒక నెల్లూరు యాత్రికుని ప్రకటన

భద్రాచలం వుత్సవాలకుపోయి, ప్రమాదం కొలా అప్పటివుండిన కామిరెడ్డి శ్రీనివాసులు రెడ్డి (తుంబూరు) యీ విధంగా చెప్పారు.

"నేను, మరి పదిమంది స్త్రీలు 6 తేది పడవలో ఏరుదాటి భద్రాచలం పోయాము. మావద్ద ఒక్కొక్కరికి 0–4–0 లు చార్జి వసూలు చేశారు. స్టీము లాంచిలు ప్రక్కన వుండినవిగాని అవి పనిచేయలేదు. కాని 9 తేది మాత్రం ప్రయాణీకులు ఒత్తిడి పెట్టి నందున స్టీంలాంచి ఒక్క పర్యాయం అవతలి ఒడ్డుకు ప్రయాణీకులను చేరవేసింది. కాని కంట్రాక్టు పడవవారు ఒప్పుకోనందున తర్వాత యిది పనిచేయలేదు.

10 తేది వుదయం 7 గంటలకు మేము వూరికి వచ్చుటకు నదివద్దకు చేరాము. ఏరు దాటడానికి మాకు రెండు ట్రిప్పులలో చోటు దొరకలేదు. మాలో ఒక్కడుమాత్రం అవత లి ఒడ్డుకు పోయినాడు. తక్కినవారు అప్పటికే ఎండ పడినందున, అప్పుడు పడవలలో చోటుదొరికే అవకాశం లేనందున, భోజనం చేసి పోవచ్చునని, మేము తిరిగిపోయాము. మేముబజారుకు వెళ్ళివస్తుండగా నదివద్ద పెద్దగలభా వినిపించింది. నేను వెంటనే అచ్చటకుపోయాను. రెండు పడవలు మునిగి పోయి బోర్లబడి తేలివు డడం చూచాను. ఆ పడవలమీద ఇద్దరునిలబడివుండినారుకూడా. ప్రమాదానికి సరియైన కొందరు యీదుకొని రావడం చూశాను. కొందరు ఒకరినొకరు పట్టుకొని, గొంతులలోతు నీళ్ళలో నదిలో నిలబడివుండినారు. వీరిని వేరే పడవపోయి గట్టుకుచేర్చింది. ఈదుకొని వచ్చినవారిని, మునిగిపోయిన ఆడవారు కొందరు పట్టుకున్నందున, వారూ ప్రాణాలు కోల్పోయారు. నీటిలోని శవాలను వేరే పడవలో పోయి గాలాలువేసి తీసి గట్టుకుచేర్చారు.

"ఆ రేవువద్ద 4, 5 పోలీసులుమాత్రం కనుపిస్తుండినారు. వారు జనసమ్మర్దాన్ని కంట్రోలు చేయలేకపోయారు. ప్రమాదం 10 తేది వుదయం 10 గంటలప్రాంతంలో జరిగివుంటుంది. ఆరోజు మధ్యాహ్నం 1 గంట నుండి వేరే ఒకపడవమాత్రం జనాన్ని దాటిం చింది. ప్రమాదం జరిగిన తర్వాతనుండి స్వ ఏర్పాటుచేశారు. జనం ఎక్కువగా వుండి నందున కొందరు ప్రక్కరేవుకుపోయి లాంచీ లలో దాటారు.

"మేము భద్రాచలం పోయినరోజు, అంటే 6 తేది, ఏట్లో అన్నినీళ్ళులేవు. ఒక రేవులో యాత్రికులు కొంతమంది నడచి కూడా పోతుండినారు. మూడవరోజు(9 తేది) ఏటికి క్రొత్తగా నీళ్ళువచ్చి, వేగంకూడా హెచ్చివుండడం చూచాము.

"10 తేది సాయంత్రానికి 383 మంది చని పోయినట్టు చెప్పుకుంటుండినారు. 11 తేది మేము తిరిగివచ్చేటప్పుడు గట్టుకు చేర్చివుండిన 12 శవాలనుగూడా నేను చూచివచ్చాను."

Edited, Printed and Published by N. Sree Ramamurthy at the Zamin Ryot Power Press, 170, Thipparajuvari St. Nellore